

# Upphandling av rekonditionerade kontorsmöbler

*En strategi för att stärka utvecklingen mot en  
cirkulär ekonomi*

---

**MATILDA ÖHGREN 2017**  
**MVEM12 EXAMENSARBETE FÖR MASTEREXAMEN 30 HP**  
**MILJÖVETENSKAP | LUNDS UNIVERSITET**





# Upphandling av rekonditionerade kontorsmöbler

En strategi för att stärka utvecklingen mot en cirkulär  
ekonomi

Matilda Öhgren

2017



**LUNDS**  
UNIVERSITET

Matilda Öhgren

MVEM12 Examensarbete för masterexamen 30 hp, Lunds universitet

Intern handledare: Carl Dalhammar, Internationella miljöinstitutet, Lunds universitet

CEC - Centrum för miljö- och klimatforskning  
Lunds universitet  
Lund 2017

# Abstract

Although reconditioned office furniture can implicate both environmental and monetary savings for contracting authorities, it seems relatively unusual for public authorities to purchase reconditioned furniture. The aim of this study is to investigate in what way public procurement of reconditioned furniture can be used as a strategy to strengthen the development towards a circular economy. To analyse that interviews with respondents from both the private and the public sector have been conducted. The private sector was represented by persons in the reconditioning industry for furniture and the public sector was represented by municipalities, the procurement authority as well as the purchasing centre SKL Kommentus. A review of previous research and theories regarding the adoption of a circular economy for office furniture was also performed.

The results showed several sustainability benefits concerning reconditioned furniture. According to the municipalities, there are multiple economic, environmental and social benefits. Furthermore, the results indicate large possibilities for increasing volumes of reconditioned furniture, where public procurement can be used as a strategy. However, the results showed several difficulties, both within and between the different sectors. This is due to a current gap in which the needs of the public sector are not met by the private one. The main obstacles concerned established routines and practices in procurement, attitudes towards reconditioned furniture, insufficient supply of reconditioned furniture as well as competition within the re-manufacturing industry. Currently, public procurement stands for a small part of the total sales of reconditioned furniture. If the sectors can overcome the identified obstacles, there is a huge potential for increased public procurement of reconditioned furniture. This is of great importance in order to strengthen the development towards a circular economy and thereby reduce the resource requirement and the environmental impacts that follows.



# Innehållsförteckning

## **Abstract 3**

## **Innehållsförteckning 5**

## **Inledning 7**

*Syfte 9*

*Frågeställningar 9*

*Avgränsning 9*

## **Bakgrund 11**

*Ekonomiska strukturer 11*

*Linjär ekonomi 11*

*Cirkulär ekonomi 12*

*Från en linjär till en cirkulär ekonomi 13*

*Cirkulär ekonomi inom möbelindustrin 14*

*Offentlig upphandling och Miljöhänsyn 15*

*EU-direktiv 15*

*Lagen om offentlig upphandling (LOU) 15*

*Hållbar upphandling 15*

*Hållbarhetskriterier för möbler 16*

*Återbruk och Rekonditionering 18*

*Miljöanpassade möbler och Ekodesign 19*

## **Metod 21**

*Genomförande och Val av metod 21*

*Litteratursökning 22*

*Val av respondenter 23*

*Insamling av data 24*

*Bearbetning och Analys av data 25*

## **Resultat 27**

*Privata aktörer 27*

*Återtillverkarna 27*

*Konkurrenter 29*

*Hinder för att öka volymen av rekonditionerade möbler 29*

*Åtgärder för att öka volymerna av rekonditionerade möbler 31*

*Möjligheter för ökade volymer av rekonditionerade kontorsmöbler 34*

*Offentliga aktörer 35*

Ystads kommun 35  
Lunds kommun 36  
Flens kommun 36  
Malmö Stad 37  
Nacka kommun 37  
Fördelar med rekonditionerade möbler 38  
Nackdelar med rekonditionerade möbler 38  
Begränsande faktorer för upphandling av rekonditionerade möbler 39  
Förutsättningar för ökad upphandling av rekonditionerade möbler 40  
Utvecklingspotential för upphandling av rekonditionerade möbler 41

## **Diskussion 45**

*Hållbarhetsfördelar med rekonditionerade möbler 45*

*Hinder och Möjligheter för ökade volymer av rekonditionerade möbler 46*

    Krav i samband med upphandling 46

    Inställning och Skepticism 47

    Volymer och Utbud 48

    Konkurrenter 49

*Offentlig upphandling för att öka volymerna av rekonditionerade möbler 50*

*Metoddiskussion 51*

*Vidare forskning 52*

## **Slutsats 53**

## **Tack 55**

## **Referenser 57**

## **Bilagor I**



# Inledning

*I detta avsnitt redogörs uppsatsens ämnesområde, Syfte, Frågeställningar samt Avgränsning.*

Den mänskliga påverkan på planeten har nått den punkt där globala miljöförändringar inte går att utesluta. Ett nytt förhållningssätt gentemot global hållbarhet i vilket ”planetens gränser” definieras och upprätthålls är därför nödvändigt. Inom dessa gränser förväntas mänskligheten kunna verka på ett sådant sätt att planeten och dess invånares tillvaro inte äventyras (Rockström et al., 2009).

Vidare är det människans aktiviteter som avgör vilka resurser som utvinns, hur de omvandlas samt hur de slutligen återförenas med omgivningen och miljön (Altimiras-Martin, 2016). Det är således den mänskliga verksamhetens struktur som i slutändan avgör graden av samspel mellan mänskligheten och jordens ekosystem samt i vilken utsträckning miljöförstöring sker. Flera teorier pekar på att en cirkulär struktur skulle kunna minska resursbehovet och därmed utsläppen från det traditionella ekonomiska systemet där produktion och konsumtion har en stor miljöpåverkan (Ibid).

Cirkulär ekonomi som koncept har sina rötter i industriell ekologi, vilken bygger på en materiell symbios mellan olika företag och produktionsprocesser (Andersen, 2007). Industriell ekologi framhäver fördelarna med återvinning av restavfall och biprodukter och betonar vikten av resursminimering samt spridning av renare teknik. Inom industriell ekologi är det underförstått att en cirkulär ekonomi ämnar uppnå en samhällsekonomisk nytta. Miljömässiga fördelar fås först och främst genom en direkt minskning av restavfall men även genom ett minskat nyttjande av resurser som används i ekonomiska syften (Ibid). En omställning av nuvarande produktionssystem är av stor vikt då den globala materialanvändningen enligt Krausmann et al. (2009) har åttafaldigas under det senaste århundradet. Detta till följd av befolkningsökningen och den ekonomiska tillväxten. FN:s (2013) senaste prognos visar dessutom att den globala befolkningens mängden kommer öka från dagens 7,2 miljarder till 9,6 miljarder till 2050.

Under det senaste årtiondet har offentlig upphandling utvecklats och kan ses som ett verktyg för att främja efterfrågan på miljövänligare produkter. Detta allteftersom offentliga upphandlare har börjat ställa hårdare hållbarhetskrav i sina upphandlingar (Parikka-Alhola, 2008). Offentliga organisationer innefattar 16%

av EU:s BNP och besitter därmed en mycket stor köpkraft. En mer miljöanpassad produktionskedja samt produktdesign kan fås genom att organisationer förändrar sin inköpsfunktion mot en miljöanpassad offentlig upphandling (MOU). Kontorsmöbler utgör en stor del av en organisations totala inköp och är därmed en produktkategori som är av stort intresse när det kommer till MOU. Produktion och bortförskaffande av kontorsmöbler är dessutom sammankopplat med negativa miljöeffekter i form av ett stort resursutnyttjande samt koldioxidutsläpp (Ibid).

Så kallade ”ekomöbler” eller ”gröna möbler” definieras som möbler designade för att minimera miljöpåverkan under hela dess livscykel (Papadopoulos et al., 2016). Under de senaste åren har flera initiativ lanserats gällande möbeldesign och miljöanpassad tillverkning. Ett exempel är “Life Environmental Ecofriendly furniture project” som är ett italienskt projekt med syfte att ta fram prototyper där hänsyn tas till alla faser av möbels livscykel (Ibid).

Rekonditionering innebär att en uttjänt produkt restaureras till nyskick med en garanti motsvarande en ny tillverkad produkt (Walsh, 2011). Denna åtgärd kan anses vara en av de mest fördelaktiga sett till miljöpotential (Gutowski et al., 2011). Detta då det inom EU slängs närmare 1,2 miljoner ton kontorsmöbler varje år (Parikka-Alhola, 2008). Enligt Walsh (2011) så slänger brittiska företag tillsammans cirka 165 000 ton kontorsmöbler varje år. En del av dessa möbler kan ses som ett resultat av ”slit och släng”-kulturen, då majoriteten av möblerna som bortskaffas faktiskt är i ett fullt brukbart skick. Att fullt fungerande möbler slängs kan bero på flera faktorer, till exempel att personalstyrkan inom verksamheten varierar, förändringar i mode samt att hela kontor flyttas till nya lokaler. Den uppskattning som gjorts visar att mer än hälften av de kontorsmöbler som bortskaffas är återanvändbara. Mängden kontorsmöbler som slängs väntas sannolikt öka ytterligare i takt med både statliga och kommunala nedskärningar, vilket leder till att den kontorsinredning som inte längre används slängs (Ibid).

De största besparingarna som erhålls i samband med rekonditionering av kontorsmöbler beror på att material för nyproduktion inte är nödvändigt. Det finns även en betydande skillnad i processerna gällande rekonditionering respektive nyproduktion. Detta då de utsläpp som uppkommer i samband med nyproduktion kan undvikas vid rekonditionering (Gutowski et al., 2011). Vidare ligger priset för rekonditionerade produkter på cirka 50–80% av de nyproducerades. Därmed skulle rekonditionering kunna ses som en ”win win”-lösning, som innebär både ekonomiska och miljömässiga besparingar (Ibid).

Trots att rekonditionerade möbler kan innebära både miljöbesparingar samt monetära besparingar för upphandlande myndighet verkar det vara relativt ovanligt att det offentliga upphandlar rekonditionerade möbler. Det finns dock få studier som analyserat detta område, och ingen studie som berör den svenska kontexten har återfunnits. Denna studie avser därför att göra en närmre undersökning av hur upphandling av rekonditionerade kontorsmöbler kan användas som en strategi för att stärka utvecklingen mot en cirkulär ekonomi.

Studien har utförts inom forskningsprogrammet Mistra REES med syfte att flytta fram forskningsfronten inom cirkulär ekonomi och ämnar därmed utgöra en av byggstenarna inom forskningsprojektet.

## Syfte

Studien syftar till att undersöka hur upphandling av rekonditionerade kontorsmöbler kan användas som en strategi för att stärka utvecklingen mot en cirkulär ekonomi. Detta genom att undersöka hållbarhetsfördelarna med rekonditionerade möbler, se på hinder och möjligheter för att öka volymerna av rekonditionerade möbler, samt utreda hur offentlig upphandling kan bidra till ökade volymer av rekonditionerade möbler.

## Frågeställningar

- Vilka är hållbarhetsfördelarna med rekonditionerade möbler?
- Vilka hinder och möjligheter finns det för att öka volymerna av rekonditionerade möbler?
- Hur kan offentlig upphandling bidra till att öka volymerna av rekonditionerade möbler?

## Avgränsning

Studien fokuserar på upphandling av rekonditionerade kontorsmöbler. För att rekonditionering ska vara möjlig att utföra krävs det att möblerna håller en viss standard, därav är det designmöbler av hög kvalitet med lång livslängd som prioriteras i studien. När det gäller upphandling så ligger fokus främst på de effekter som kan uppkomma i samband med upphandling, studien kommer därmed inte att fokusera på detaljer vad gäller olika upphandlingsförfaranden. Däremot kommer grundläggande delar av gällande lagstiftning samt hållbarhetskriterier i samband med upphandling behandlas i studien.



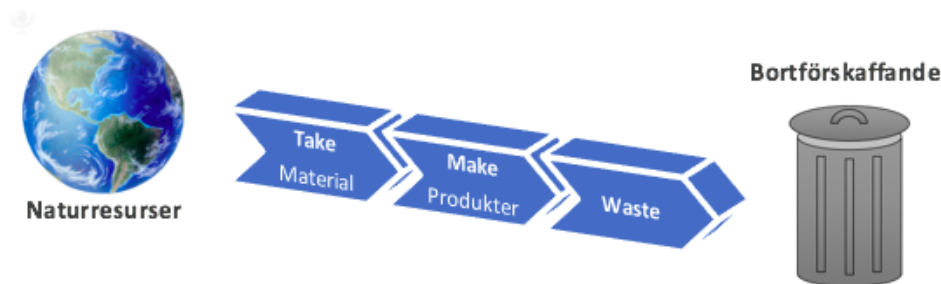
# Bakgrund

*I detta avsnitt redogörs bakgrundsinformation samt tidigare forskning och teorier kring Ekonomiska strukturer, Offentlig upphandling och Miljöhänsyn, Återbruk och Rekonditionering samt Miljöanpassade möbler och Ekodesign. Detta för att få en förståelse för det traditionella ekonomiska systemet och dess övergång till en cirkulär struktur. Studien är inriktad på upphandling av rekonditionerade kontorsmöbler och offentlig upphandling har således behandlats för att undersöka hur det kan användas som en strategi för att stärka utvecklingen mot en cirkulär ekonomi.*

## Ekonomiska strukturer

### **Linjär ekonomi**

Den konventionella uppfattningen av ett ekonomiskt system är att det är ett ”öppet” system (Andersen, 2007). Sedan sent 1700-tal och den industriella revolutionen har den mest utbredda ekonomiska modellen utgjorts av den så kallade linjära ekonomin (Guldmann, 2016). I en linjär ekonomi utvinns råvaror som sedan bearbetas till produkter och säljs sedan vidare till kunder. Beroende på typ används produkten under en tid för att sedan bortförskaffas. Omhändertagandet innefattas av deponering eller förbränning, vanligen utan några försök till återvinning av produkt eller ingående material (Ibid) Det linjära förloppet illustreras i *figur 1*.



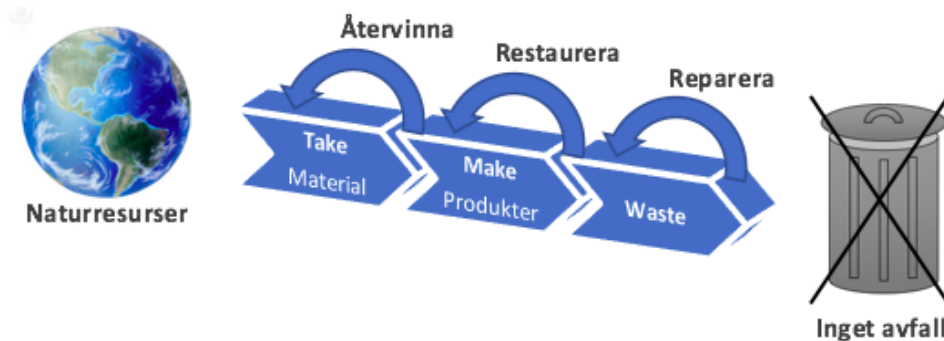
**Figur 1.** En illustration av den linjära ekonomin där naturresurser används för framställning av produkter. Produkterna används under en period och bortförs därefter utan försök till återvinning.

I denna typ av ekonomisk modell finns en kontinuerlig efterfrågan på råmaterial och under 2010 beräknades mängden råmaterial, som användes för ekonomiska syften, till 65 miljarder ton (Guldmann, 2016). I realiteten innebär detta att mänskligheten kräver över 50 % mer resurser än vad planeten kan regenerera på årlig basis. Oavsett metod för utvinning av råvaror kommer icke-förnybara resurser oundvikligen vara uttömda vid någon tidpunkt med denna ekonomiska modell (Ibid).

## Cirkulär ekonomi

Begreppet cirkulär ekonomi implementerades i slutet av 1970-talet. Kärnan inom cirkulär ekonomi utgörs av ett cirkulärt (slutet) materialflöde samt användning av råvaror och energi i flera led (Geissdoerfer et al., 2016). Enligt Bocken et al. (2016) kan en cirkulär ekonomi även definieras som en ”strategi för design- och affärsmodeller vilken bidrar till att sakta ner, sluta samt begränsa resursflödet”.

Termodynamikens första huvudsats säger att den totala energin och materian förblir konstant i ett slutet system, planeten kan betraktas som ett sådant slutet system (Andersen, 2007). Innebörden är att mängden avfall som genereras inom en period måste vara lika med den mängd resurser som har utvunnits. Kapitalvaror, det vill säga de medel som nyttjas för att framställa konsumtionsvaror, kan ses som ett tillfälligt förkroppsligande av resurser, men som när de konsumeras omvandlas till avfall någonstans i ekosystemet. Energi kan inte förstöras, men den kan omvandlas eller frigöras. Till följd av de medel, i form av naturresurser, som kapitalvarorna grundas av blir förhållandet mellan resursanvändning och avfallet som uppkommer än mer komplicerat. En cirkulär ekonomi kan realiseras genom att en del av det avfall som uppkommit omvandlas tillbaka till resurser genom återvinning (Ibid). Den cirkulära strukturen illustreras i en förenklad version i *figur 2*.



**Figur 2.** En förenklad illustration av cirkulär ekonomi där målet är att inget avfall ska genereras. Istället ska avfallet omvandlas tillbaka till resurser, bland annat genom återvinning.

Allt avfall återvinns inte, detta är delvis beroende på uteblivna möjligheter men kan även beskrivas med hjälp av grundläggande fysikaliska lagar. Vidare kan termodynamikens andra lag ge en förklaring. Termen entropi beskriver hur väl materia och energi är organiserad; en hög grad av organisation medför en låg entropi. Entropin ökar emellertid i samband med att utvinningen av naturresurser ökar och som sedan får en cirkulation genom ekonomin. Detta är särskilt applicerbart på fossila bränslen, som slutar som CO<sub>2</sub>-molekyler i atmosfären. Enligt Andersen (2007) kommer entropin fortsätta att öka i takt med att mänskligheten utvinns mer och mer materia och energi för ekonomiska syften. Genom att få en cirkulation på materia och energi skulle behovet av resurser för ekonomiska syften kunna minskas och den ökade entropin skulle därav kunna uppehållas (Ibid).

## Från en linjär till en cirkulär ekonomi

I en studie av Dolinsky & Maier (2015) undersöks hur den linjära ekonomin kan styras mot en cirkulär ekonomi med hjälp av marknadsbaserade strategier. Studien utgår från olika metoder för att underlätta övergången till en cirkulär ekonomi. Med hjälp av marknadsbaserade mekanismer ges förslag där hela produktionskedjan tas i beaktning varav ett verktyg utgår från en förändring i prissättning (Ibid):

- En prishöjning för produkter inom den linjära ekonomin skulle kunna medföra att leverantörer får en tillräcklig ersättning för sitt arbete (detta främjar främst den sociala hållbarheten).
- En prishöjning för produkter inom den linjära ekonomin skulle kunna medföra att tillverkare börjar söka efter alternativa lösningar, då inom den cirkulära ekonomin.

Enligt Dolinsky & Maier (2015) är det många företag som nyligen börjat förstå att den linjära ekonomin kan öka företagets utsatthet för risker, främst genom det förhöjda priset på resurser. I studien listas även en del punkter som kan ses som orsaker till den överdrivna förbrukningen av naturresurser (Ibid):

- De låga priserna på resurser i förhållande till arbetskostnaderna, vilket även kan förklara det nuvarande slösaktiga systemet för resursanvändning.
- Återanvända material har inte setts som en stor ekonomisk prioritet, detta på grund av lättillgängligheten till nya material samt att det är enkelt och billigt att göra sig av med avfallet.
- De största intäkterna har erhållits genom förbrukning av större mängd resurser, främst i form av energi, för att minska arbetskostnaderna.

### **Cirkulär ekonomi inom möbelindustrin**

Inom möbelindustrin drivs hållbarhetsinitiativ, att få ett slutet materialflöde är dock något som kan vara svårt att uppnå fullständigt (Guldmann, 2016). Livscykelanalys (LCA) är ett verktyg som kan användas för att analysera en produkts potentiella miljöpåverkan under hela dess livscykel (Iritani et al., 2014). Enligt Parikka-Alhola (2008) och Walsh (2011) uppstår de största miljöeffekterna i en möbels livscykel under tillverknings- samt avfallshanteringsfasen snarare än användningsfasen. Sett till miljöpåverkan innebär detta att stora besparingar, i form av minskad användning av resurser och råvaror samt minskade koldioxidutsläpp, kan uppnås i samband med återanvändning och rekonditionering (Ibid).

Steelcase, som är en ledande amerikansk tillverkare av kontorsmöbler, har under många år arbetat med hållbar design i form av ekodesign. En av företagets mest framgångsrika produkt hittills är den så kallade ”Think chair”, där ingående material har valts ut noga. Lätta material användes vid utformandet och möjligheten till återvinning är mycket hög. Steelcase har även tagit fram så kallade återbrukssystem där syftet är att gamla möbler ska doneras, säljas eller återvinnas istället för att deponeras (Guldmann, 2016).

Brittiska Amaryllis är ytterligare ett exempel på ett företag som arbetar med återanvändning, rekonditionering samt materialåtervinning. Noterbart för Amaryllis är att även de arbetar med återbrukssystem, men i samarbete med andra företag och där vinsten alltså delas företagen emellan. På detta sätt kan spridningen av återbrukssystem mellan företag bli än mer omfattande vilket kan medföra en större grad av återvinning samtidigt som det är ekonomiskt fördelaktigt. Både när det gäller Steelcase lik väl som Amaryllis används en form



av en cirkulär affärsmodell som i båda fallen resulterar i ett högre utnyttjande av möbler (Ibid).

## Offentlig upphandling och Miljöhänsyn

### EU-direktiv

Regelverket kring offentlig upphandling bygger på EU-direktiv och ser i princip likadant ut inom hela EU där grundprinciperna baserar sig på öppenhet och objektivitet. Offentlig upphandling syftar till att (Konkurrensverket, 2017):

- Underlätta kostnadseffektivt brukande av skattemedel
- Främja fri rörlighet inom EU:s gränser
- Röja undan ageranden som begränsar konkurrens
- Underlätta för företag att genomföra affärer med den offentliga sektorn
- Se till att det företag som säljer de efterfrågade varorna, tjänsterna eller entreprenaderna till de mest fördelaktiga villkoren vinner

### Lagen om offentlig upphandling (LOU)

Nya LOU (2016:1145) gäller för upphandling som genomförs av en upphandlande myndighet och ersatte den 1 januari 2017 tidigare LOU (2007:1091). Nya LOU innefattar bland annat en rad nya bestämmelser som reglerar i vilken grad offentliga aktörers avtal behöver konkurrensutsättas enligt upphandlingsreglerna (Upphandlingsmyndigheten, 2017a).

### Hållbar upphandling

I Sverige kan den offentliga sektorn skapa incitament för producenter att ta fram miljöanpassade varor och tjänster och på så sätt bidra till en långsiktig hållbar konsumtion och produktion (Naturvårdsverket, 2010). Detta kan göras genom att ställa miljökrav i samband med offentlig upphandling, så kallad miljöanpassad offentlig upphandling (MOU). MOU har som syfte att styra mot mer miljöanpassade inköpsbeslut i offentlig verksamhet och kan därav ses som ett miljöpolitiskt verktyg (Ibid). Enligt Michelsen & de Boer (2009) definieras MOU som *"det sätt på vilket de offentliga myndigheterna integrerar miljökriterier i alla led i sin upphandling, vilket uppmuntrar spridning av miljöteknik och utveckling av miljövänliga produkter genom att söka och välja utfall och lösningar som under hela sin livscykel har minsta möjliga inverkan på miljön"*. Enligt Bruel et

al. (2017) är de tre viktigaste drivkrafterna för antagandet av hållbar upphandling hos företag; varumärkets rykte, riskreducering samt compliance (regelefterlevnad).

MOU kan ha indirekta effekter på både produktutveckling och konsumenternas efterfrågan på mer miljöanpassade produkter (Parikka-Alhola, 2008). MOU kan även bidra till införande av miljöledningssystem samt utveckling av ekodesign. I handboken om miljöanpassad offentlig upphandling, understryker EU-kommissionen vikten av att offentliga myndigheter tillhandahåller industrier verkliga incitament för att utveckla miljövänlig teknik och produktlösningar (Ibid).

### **Hållbarhetskriterier för möbler**

Upphandlingsmyndigheten har i uppdrag att utarbeta drivande miljökrav samt sociala krav i flera nivåer som har en högre ambition och överstiger nivåer och normer i gällande lagstiftning (Upphandlingsmyndigheten, 2017b). När det gäller möbler finns hållbarhetskriterier som kan vara användbara i samband med offentlig upphandling<sup>1</sup>. Kriterierna är frivilliga att använda och består av krav med förslag på motiv, verifikat samt information till upphandlaren. Syftet med kriterierna är att hjälpa organisationer att ställa relevanta hållbarhetskrav i samband med upphandling. I kriterierna ingår även, där så är lämpligt, kriterier från märkningar såsom Svanen, EU Ecolabel, Bra Miljöval, TCO Development och FairTrade. För att fungera på bästa sätt i offentlig upphandling anpassas de tillsammans med övrigt underlag. Detta för att underlätta för såväl leverantörer att bevisa att de lever upp till kraven samt för upphandlare att följa upp krav. Kriterierna innefattar krav på leverantören, varan/tjänsten/entreprenaden eller som specifika villkor för verkställande av kontrakt (Ibid).

En livscykelanalys kan utföras på flera olika sätt, vilket kan medföra att resultaten inte alltid är jämförbara med varandra (Fet et al., 2009). Miljömärkningar och miljövarudeklarationer kan användas som verktyg för att komma till rätta med detta problem. Nya krav och regleringar har ökat pressen på företag att ta fram information gällande produkters innehåll, vilket i sin tur har medfört att industrin i allt större grad utvecklar miljövarudeklarationer. Detta kan dock vara särskilt utmanande för små- och medelstora företag som ofta saknar både kompetens och resurser (Ibid).

För att ge exempel startades det norska projektet ”Databases and product declarations for furniture” för att förse den norska möbelindustrin med ett verktyg

---

<sup>1</sup> <http://www.upphandlingsmyndigheten.se/hallbarhet/stall-hallbarhetskrav/kontor-och-textil/mobler/mobler/>

som kan hjälpa företag att samla ihop miljöinformation samt dokumentera sina produkter enligt kraven i ISO 14025 (Fet et al., 2009). Vidare är ”Möbelfakta” ett referenssystem för kvalitetsbedömning av möbler vilket är anpassat till europeiska standarder eller ISO-standarder (Dalhammar & Leire, 2017). Möbelfakta ställer krav på kvalitet, miljö samt socialt ansvar. ”Gröna Listan” är en förteckning, upprättad av Västra Götalandsregionen, över utvalda miljöanpassade möbler och inredning som riktar sig till inredningsföretag samt underleverantörer (Ibid).

Möbler är vanligen sammansatta av flera olika typer av material (Upphandlingsmyndigheten, 2017b). Det kan till exempel vara trävirke, träfiberskivor, plaster, läder/skinn, metaller, textilier, stoppmaterial och glas. Materialen kan ha ett innehåll eller tillsättas miljö- och hälsoskadliga ämnen samt bidra till stor kemikalieanvändning eller ge upphov till stora utsläpp i samband med tillverkningen. Möbler med kort livslängd innebär en miljöbelastning genom att de kasseras tidigt och ersätts med nya. Nedan listas hållbarhetskriterier för möbler på Bas (B) och Avancerad (A) nivå (Ibid):

- Rutiner för kvalitetssäkring, B
- Rutiner för säkerställande av ursprung, B
- Ytbehandling av trä, plast och/eller metall, A
- Flamskyddsmedel, A
- Lim som används vid tillverkning av möbler, B
- Märkning av plast, B
- Plasters innehåll, A
- Stoppningsmaterial, A
- Formaldehyd i träbaserade skivor, A
- Färgämnen i möbeltextil, A
- Vattenavvisande behandlingar, A
- Formaldehyd i möbeltextil, A
- Innehåll av metaller i färdigbehandlat skinn och läder, B
- Skogsråvarans ursprung, B
- Tillgång till reservdelar, B
- Innehåll av särskilt farliga ämnen (kandidatförteckningen), B
- Åtgärder för att undvika kontroversiella källor, B
- Socialt ansvarstagande produktion, B

Enligt Dalhammar & Leire (2017) har miljökrav ställda i samband med offentlig upphandling av möbler bidragit till positiva effekter på flera sätt. Bland annat i form av större produktutbud, marginella prisökningar samt högre acceptans gällande miljökrav. Vidare har offentlig upphandling bidragit till en omställning mot en mer miljöanpassad produktion samt större inköp av FSC-märkta skogsråvaror. Tydliga synergier har visats med miljömärkningssystem för möbler och textilier gällande krav och verifiering likväl som till FSC-märkning för skogsråvara (Ibid).

## Återbruk och Rekonditionering

Avfallshierarkin följer en särskild prioriteringsordning gällande lagstiftning och politik på avfallsområdet (Naturvårdsverket, 2016):

1. Förebygga
2. Återanvända
3. Materialåtervinna
4. Återvinna i annan form, till exempel energiåtervinning
5. Bortförskaffa

Prioriteringsordningen innebär i första hand att uppkomsten av avfall ska förebyggas, i andra hand ska det återanvändas, i tredje hand ska det återvinnas och så vidare. Denna ordning råder under förutsättning att det finns en miljömässigt fördelaktig motivering samt att det är ekonomiskt rimligt (Ibid).

Rekonditionering innebär att en uttjänt produkt restaureras till nyskick med en garanti motsvarande en nyttillverkad produkt. Enligt Walsh (2011) finns tre distinkta fördelar med rekonditionering:

- Kostnaden är lägre jämfört med en motsvarande nyttillverkad produkt.
- Det är miljömässigt fördelaktigt i jämförelse med nyttillverkning och återvinning.
- Det skapas ofta en lokal förankring som i sin tur bidrar till mer kvalificerade arbeten.

Rekonditionering syftar till att förlänga en produkts livslängd, förbättra hållbarheten samt förbättra dess prestanda. Traditionellt sett har rekonditionering enbart utförts av ekonomiska skäl, men än idag är dess fördelar, i form av ekonomiska, miljömässiga och sociala vinster, till stor del underskattade. De ekonomiska fördelarna innebär bland annat att beställaren får möjlighet att köpa rekonditionerade produkter till en lägre kostnad och samtidigt uppnå samma funktion (Ibid). Rekonditionering kan dessutom medföra ytterligare fördelar utöver ekonomiska besparingar, bland annat (Walsh, 2011):

- Bidra till ökad kompetens i form av välkvalificerade arbeten jämfört med andra metoder för avfallshantering och bortförskaffande.
- Bidra till ökad arbets säkerhet samt hygien i jämförelse med avfallshanteringsindustrin.
- I Storbritannien beräknas 50 000 personer kunna anställas, vilket skulle ha ett försäljningsvärde på cirka 4,2 miljarder £. Genom att öka produkters livslängd skulle även CO<sub>2</sub>- utsläppen kunna minska med cirka 10 miljoner ton per år.

- Det kan ses som ett nära komplement till återbruk, vilket ligger nära toppen av avfallshierarkin.
- Bidra till höga nivåer av resurseffektivitet.
- Färre resurser utnyttjas vilket kan vara viktigt för att minska beroendet av sällsynta material, eller material där tillgången är osäker.

Enligt Walsh (2011) utförs rekonditionering främst av produkter med tekniskt innehåll samt produkter med högt ekonomiskt värde och kvalitet. Vidare är det mindre vanligt när kunder köper produkter utifrån status, mode samt val av livsstil. De marknadsmisslyckanden som bidragit till att minska möjligheten till rekonditionering involverar bland annat (Ibid):

- Brist på framlyftande av de fördelar som rekonditionering kan medföra till företagskunder och konsumenter
- Undanhållande av information från nyproducerande företag
- Brist på ”mellanhänder” samt returkanaler
- Förmågan till problemlösning kan vara bristfällig

## Miljöanpassade möbler och Ekodesign

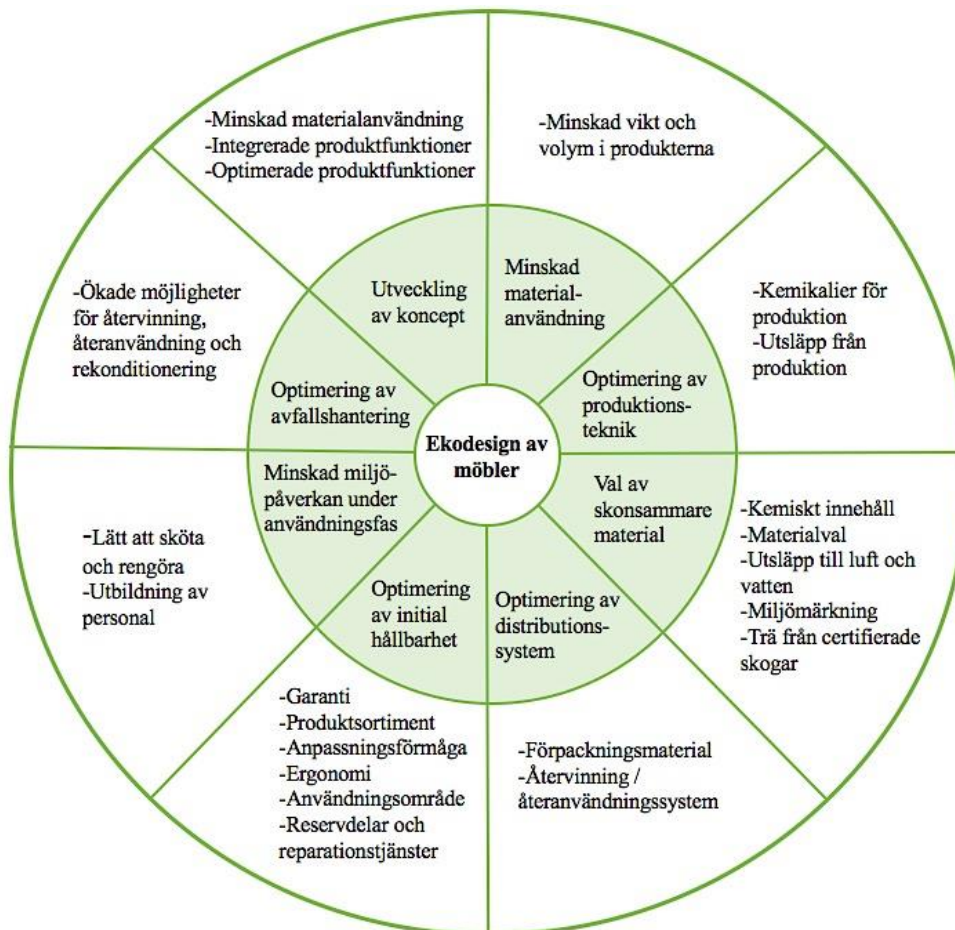
I nuläget är den genomsnittliga livslängden för kontorsmöbler inom Europa 5–10 år (Parikka-Alhola, 2008). För att öka marknaden för så kallade gröna produkter är det av stor vikt att företag ges kunskap gällande produktionsmaterial samt produktionsprocessens miljöpåverkan. Därmed bör miljöfaktorer i ett tidigt stadium tas i beaktning i samband med design och produktutveckling (Çinar, 2005).

Två produkttegenskaper som är typiska för kontorsmöbler är dess långa användningstid samt enkelheten i produkten (Parikka-Alhola, 2008). På grund av den långa användningstiden kan egenskaper såsom hållbarhet, anpassningsförmåga, kompatibilitet och tidlös design bli ännu större för kontorsmöbler i jämförelse med vanliga möbler. Nedan listas ett antal punkter som karakteriserar miljöanpassade möbler (Ibid):

- Lång livslängd
- Miljöanpassade material
- Miljöanpassade förpackningar
- Möjlighet till återvinning
- Miljöanpassade produktionsprocesser

Vidare beskriver Parikka-Alhola (2008) tre olika strategier för att hantera de miljöproblem som kan sammankopplas med konsumtion och förbrukning av

kontorsmöbler. Den första handlar om att designa kontorsmöblerna på ett sätt som möjliggör återvinning av ingående material. Detta förutsätter att återvinningsbara material är märkta för att underlätta separation. Den andra strategin handlar om att minska förbrukningen samt mängden avfall i form av kontorsmöbler, bland annat genom att förlänga möblernas livslängd. Denna strategi innefattar exempelvis hållbarhetsdesign, återanvändning av möbeldelar, renovering av begagnade möbler samt leasing eller uthyrning av kontorsmöbler. Den tredje strategin handlar om att minska mängden samt giftighetsgraden av produktmaterialet innan det blir avfall. Bland annat genom att förändra produktdesign och tillverkning samt användning av material i produkt eller förpackning. Detta innebär utbyte av ingående material och ersättning av toxiska material i produkter till icke-toxiska. I *figur 3* återges strategier och principer för ekodesign som är sammankopplade till de ovan nämnda strategierna för konsumtion och förbrukning av kontorsmöbler (Ibid).



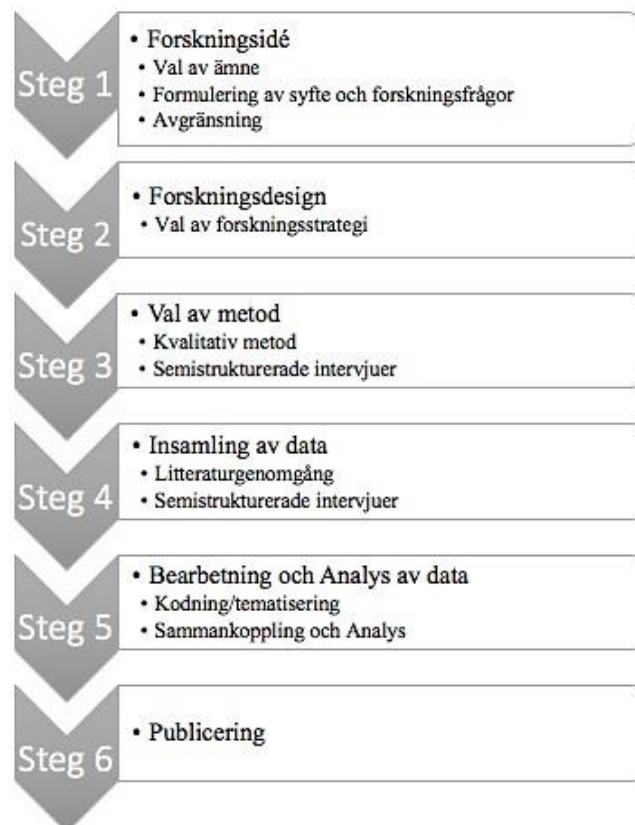
**Figur 3.** Figuren visar strategier och principer för ekodesign av möbler. Inspiration till figuren har hämtats från Parikka-Alholas (2008) artikel.

# Metod

I detta avsnitt redogörs för studiens tillvägagångssätt genom att beskriva Genomförande och Val av metod, Litteratursökning, Val av respondenter, Insamling av empiri samt Bearbetning och Analys av data.

## Genomförande och Val av metod

Genomförande av studien utfördes utefter processen i *figur 4* nedan:



**Figur 4.** Processen bygger på sex steg som vardera bygger på ett antal delsteg.

Val av metod utformades utefter studiens forskningsfrågor, där djupgående intervjuer var önskvärda. Detta då offentlig upphandling av rekonditionerade möbler är ett relativt outforskat område, varpå djupgående information efterfrågades. Metodvalet anpassades även utefter tillgängliga resurser i form av begränsad tid och budget. Semistrukturerade intervjuer valdes som metod då studien avser att få en djupare inblick i hinder och möjligheter på marknaden, samt olika aktörers erfarenheter och förväntningar. En enkätstudie sågs inte som en lämplig metod, dels då den inte ger så stora möjligheter till djupare inblick i forskningsfrågorna, och dels då det inte finns tillräckligt många möjliga respondenter (det vill säga företag som rekonditionerar respektive offentliga aktörer som upphandlar rekonditionerat) för att få in ett statistiskt signifikant underlag. Utifrån dessa faktorer tillämpades därför en kvalitativ metod i vilken tonvikten enligt Bryman (2011, s 340) främst ligger på ord snarare än kvantifiering i samband med insamling och analys av data. En litteraturoversikt av tidigare forskning och teorier kring antagandet av den cirkulära ekonomin för kontorsmöbler genomfördes för att bland annat få en bild av den aktuella utbredningen.

Vidare genomfördes intervjuer med respondenter inom privat och offentlig sektor. Den privata sektorn representerades av personer inom rekonditioneringsbranschen för möbler och den offentliga sektorn företrädde av ett antal kommuner, Upphandlingsmyndigheten samt inköpscentralen SKL Kommentus. Studien har en induktiv ansats vilken syftar till att undersöka teorier genom analys av insamlad information för att senare kunna dra slutsatser (Johannesson & Tufte, 2003, s 35).

## Litteratursökning

För att få en vetenskaplig grund gjordes en litteraturgenomgång av tidigare forskning och teorier kring cirkulär ekonomi i samband med upphandling av möbler. I genomgången undersöktes ekonomiska strukturer, offentlig upphandling och miljöhänsyn, återbruk och rekonditionering samt miljöanpassade möbler och ekodesign. Litteraturgenomgången bidrog till att stärka studien samt till att säkerställa att studien bidrog till redan befintlig forskning. Litteratur i form av bakgrundsmaterial, tidigare forskning och teorier hämtades främst från vetenskapliga artiklar, rapporter från statliga myndigheter och verk samt böcker. Materialet erhöles genom sökningar i följande databaser och sökmotorer; LUBsearch, Lovisa, Google Scholar och Google. Sökorden som användes utgjordes av följande; Furniture remanufacturing, Procurement, Public procurement, Furniture disposal, Circular economy, Samhällsvetenskaplig metod, Kvalitativ metod, Environmental economics, Sustainability, Sustainable development, Closed loop, Circular business model, Waste optimization,



Furniture industry, Green Public Purchasing (GPP), Eco-design, LCA furniture, Environmental product declaration, Offentlig upphandling, Hållbar upphandling, Miljöanpassad offentlig upphandling samt Hållbarhetskriterier. *Tabell 1* visar sökord samt antal träffar vid sökning av vetenskapliga artiklar på LubSearch.

**Tabell 1.** Tabellen visar de sökord som använts vid sökning av vetenskapliga artiklar i LubSearch samt antal träffar.

Sökord	Antal träffar
Smart furniture	1124
Circular Economy sustainability	648
Furniture manufacturing Sustainability	540
Eco design furniture	510
Sustainable production furniture	243
Product design circular economy	237
Closed loop circular economy	135
LCA furniture	78
Remanufacturing furniture	25
LCA furniture industry	24
Environmental product declarations furniture	13
Green public procurement furniture	10

## Val av respondenter

Urvalsmetoden utgick främst från ett ”målstyrt urval” vilket enligt Bryman (2011, s 350) innebär att enheter (individer) väljs direkt utifrån de forskningsfrågor som tidigare formulerats. Till viss del användes även snöbollsmetoden då vissa intervjuer öppnade upp för vidare frågor som senare togs upp med andra respondenter. Eftersom urvalet av respondenter säkerställde olika relation till forskningsfrågorna kunde källtriangulering bidra till att belysa problemen utifrån flera synvinklar (Malterud, 1998, s 166–76). Då studien syftar till att undersöka hur upphandling av rekonditionerade kontorsmöbler kan användas som en strategi för att stärka utvecklingen mot en cirkulär ekonomi valdes respondenter från privata företag som rekonditionerar och säljer begagnade möbler. För att även få en bild av hur offentlig upphandling kan bidra till att öka volymerna av rekonditionerade möbler valdes sakkunniga respondenter från ett antal kommuner, Upphandlingsmyndigheten samt från inköpscentralen SKL Kommentus. Tillsammans kunde de privata och offentliga aktörerna komma fram till hinder och möjligheter för att öka volymerna av rekonditionerade möbler. För att hitta lämpliga respondenter från rekonditioneringsbranschen gjordes efterforskningar på internet och respondenterna kontaktades därefter via mejl.

Detsamma gällde för kontakter från kommunerna, Upphandlingsmyndigheten och SKL Kommentus, där lämplig respondent hittades och kontaktades via mejl. Nedan angivs de respondenter som kontaktades för att sedan intervjuas.

**Privata aktörer:**

- Soeco Kontorsmöbler AB, Ola Sjödin
- Recycling Partner AB, John Hultberg
- Silfvenius & Åhström Kontorsutvecklarna, Karl-Martin Silfvenius
- Rekomo AB, Emil Synnebyo
- Vican AB, Peter Liljestrand

**Offentliga aktörer:**

- Ystads kommun, Mattias Johansson, Kansli- och upphandlingschef
- Lunds kommun, Birgitta Petrusson, Upphandlingschef
- Flens kommun, Åsa Johansson, Controller inköp och upphandling
- Malmö stad, Victoria Boysen med flera, Upphandlare
- Nacka kommun, Georgios Katsikiotis, Enhetschef Serviceenheten
- Upphandlingsmyndigheten, Mattias Ljungkvist, Upphandlingsjurist, Kundenheten
- Upphandlingsmyndigheten, Anette Svensson, Hållbarhetsenheten
- SKL Kommentus inköpscentral, Caroline Tottie, Kategoriansvarig, Förbrukning administration och kontor

## Insamling av data

Det empiriska materialet erhöles genom intervjuer. När lämpliga respondenter kontaktats och bekräftat sitt deltagande avtalades tid för intervju, vilken antingen utfördes personligen eller via telefon. I en del av fallen erhöles svaren via mejl, i dessa fall efterfrågades välmotiverade svar. Om svaren var otydliga eller om det fanns vidare följdfrågor kontaktades respondenterna på nytt via mejl för att komplettera svaren. Intervjuerna var semistrukturerade och de ingående frågorna ställdes som öppna frågor. Tre olika frågeformulär utarbetades och anpassades till vardera aktör; företagen, kommunerna samt Upphandlingsmyndigheten/SKL Kommentus. De ingående frågorna formulerades utefter studiens syfte och forskningsfrågor samt i samråd med handledare. För att undvika snedvridning av resultatet samt värderande eller ledande formuleringar utformades intervjufrågorna i förväg. Frågeformulären för de olika aktörerna återges i *bilaga I, II* samt *III*. I en av frågorna till de privata företagen listades förslag på hinder respektive åtgärder där respondenten fick gradera dess storlek respektive betydelse i storleksordningen 1–5, respondenten hade även möjlighet att ge egna förslag. För att underlätta respondenternas förberedelsearbete skickades i vissa

fall frågeformuläret innan utförande av intervju. Under intervjuens gång ställdes en del följdfrågor och respondenterna hade stor frihet att utforma svaren till frågorna på sitt eget vis. Intervjuerna spelades in och anteckningar fördes även för att underlätta återkopplingen till det empiriska materialet. På ett av företagen gavs en guidad rundvandring vilken möjliggjorde en inblick i rekonditioneringsbranschen.

## Bearbetning och Analys av data

Det empiriska materialet systematiserades och tematiserades senare i underkategorier för att belysa de delar av materialet som hade relevans för forskningsfrågorna. En uppdelning gjordes även mellan privata och offentliga aktörer. Underkategorierna för den privata sektorn utgjordes av följande: Företagen, Konkurrenter, Hinder för att öka volymen av rekonditionerade möbler, Åtgärder det offentliga vidta för att öka utbud och efterfrågan samt Möjligheter för ökade volymer av rekonditionerade kontorsmöbler. Underkategorierna för den offentliga sektorn utgjordes av följande: Kommunerna, Fördelar med upphandling av rekonditionerade möbler, Nackdelar med upphandling av rekonditionerade möbler, Begränsande faktorer för upphandling av rekonditionerade möbler, Förutsättningar för ökad upphandling av rekonditionerade möbler samt Utvecklingspotential för upphandling av rekonditionerade möbler.

Det sammantagna materialet kopplades därefter samman och analyserades i diskussionen. Diskussionen följde studiens syfte samtidigt som anknytningar gjordes till befintliga teorier för att se hur det erhållna resultatet förhöll sig i jämförelse med tidigare forskning. I diskussionen analyserades och diskuterades Hållbarhetsfördelar med rekonditionerade möbler, Hinder och Möjligheter för ökade volymer av rekonditionerade möbler samt Offentlig upphandling för att öka volymerna av rekonditionerade möbler. Diskussionsavsnittet avslutades med en metoddiskussion och det gavs även förslag på vidare forskning. Därefter redogjordes slutligen de viktigaste slutsatserna.



# Resultat

I detta avsnitt återges det empiriska materialet från intervjuer med privata och offentliga aktörer. Samtliga respondenter är angivna i metodavsnittet.

## Privata aktörer

### Återtillverkarna

Fem intervjuer utfördes med olika företag (återtillverkare) inom rekonditioneringsbranschen, dessa redovisas i *tabell 2* nedan. Information om verksamheterna gällande antal anställda, omsättning etc. framgår även ur tabellen.

**Tabell 2.** Ur tabellen framgår information gällande antal anställda, omsättning etc. om de fem verksamheterna som intervjuades inom rekonditioneringsbranschen.

	Soeco	Recycling Partner	Kontorsutvecklarna	Rekomo	Vican
<b>Respondent</b>	Ola Sjödin	John Hultberg	Karl-Martin Silfvenius	Emil Synneby	Peter Liljestrand
<b>Titel</b>	Delägare, grundare	Delägare, marknadsansvarig, personalansvarig	Ägare, grundare	Delägare	VD
<b>Datum</b>	2017-02-02	2017-02-02	2017-03-08	2017-02-27	2017-02-17
<b>Ort</b>	Dalby, Lund	Nacka, Stockholm	Älvsjö, Stockholm	Mölndal, Göteborg	Bromma, Stockholm
<b>Verksamhetsstart</b>	2012	2003	2012	1989	1991
<b>Omsättning MSEK</b>	20	36	5	50	16
<b>Antal anställda</b>	25	26	2	15	9
<b>Avtal med kommuner</b>	Lund, Skurup, Ystad, Båstad	Södertälje, Nacka, Salem, Katrineholm, Vingåker, Flen	-	Lund	-

Samtliga verksamheter är återförsäljare av begagnade och rekonditionerade kontorsmöbler, de hyr även ut kontorsmöbler. På ett av företagen sker dessutom tillverkning av nya kontorsmöbler baserade på begagnade material såsom bordskivor. Återtillverkarna hanterar uteslutande designmöbler och en av

verksamheterna uppger att de arbetar mycket med ”upcycling”, vilket innebär att de skapar nya möbler av gamla och återanvänder på så vis resurserna. De aktiviteter som bedrivs på verksamheterna utgörs av rekonditionering, reparation, tvättning, omklädning och montering. Till största del utgörs återtillverkarnas kunder av privata företag men en del kontorsmöbler upphandlas även av kommunala myndigheter.

Enligt Liljestrand (elektronisk kommunikation 2017) förvärvar Vican sina möbler genom direkta förfrågningar och de har även ett samarbete med flyttfirmor. På verksamheten finns en vision om att hållbarhet och återbruk kommer att öka allt eftersom företagets miljötänk ökar.

Enligt Sjödin (personlig kommunikation, 2017) förvärvas möblerna genom förfrågningar från andra företag, som vill sälja sina möbler. Möblerna erhålls i första hand i samband med flyttar då kontoren tömmer sina lokaler. Beroende på kvaliteten på möblerna hämtas de i en tredjedel av fallen utan betalning, i en tredjedel av fallen betalar Soeco för möblerna och i en tredjedel av fallen blir det en kostnad för kunden. I de fall då kostnaden för rekonditionering blir för stor skänks möbler till bland annat Tanzania, där Soeco har en kontakt, samt till idrottsföreningar. Framöver finns en vision om att lansera verksamheten i Stockholm och Köpenhamn. Här menar Sjödin att det inte enbart handlar om att fördubbla verksamheten utan det är väldigt viktigt att känslan och tänket gällande miljö och personalens arbetsvillkor följer med. På verksamheten finns även en strävan efter att kunna kombinera kultur och affärsmässighet. Sjödin hävdar att rekonditioneringsbranschen är en perfekt bransch för detta då produkterna uppnår flera kriterier; de är billiga och är av hög kvalitet samtidigt som det finns ett miljötänk – affärsmässigt. Det är möjligt att vara miljömedveten och tjäna pengar på det samtidigt. Sjödin pekar även på att återbrukssamhället är väldigt intressant på så sätt att det bidrar till återinförandet av hantverket.

*”Vi måste tänka på miljön, punkt. Vi kan inte hålla på som vi har gjort. Man måste kolla på varje sak för att se om den kan göra någon nytta igen.”*

*- Sjödin, 2017*

Hultberg (muntlig kommunikation, 2017) berättar att Recycling Partner (RP) först och främst arbetar med företags befintliga inredning och har på så sätt ett kontinuerligt flöde. Inredningen kommer från omorganisationer samt flyttar. Förloppet startar med att RP gör en inventering ute hos kunden för att se vad som redan finns. Efter diskussion om vad kunden har för önskemål läggs ett förslag fram. I största möjliga mån utnyttjas den befintliga inredningen, istället för att köpa nytt kan till exempel skrivbord byggas om eller stolar kläs om. Alla möbler som säljs är kontrollerade och RP lämnar även ett års garanti på dem.

Inspirationen till att starta RP grundade sig i slöseriet hos företag och organisationer. Det var ingen som brydde sig inom organisationerna och möblerna slängdes därför. Detta upptäcktes bland annat av Hultberg som insåg att det

behövdes kommuniceras vidare, ett system var nödvändigt. RP utvecklade en databas som är tillgänglig för kunder och partners där de kan lägga upp möblerna så att de kan utnyttjas längre. Hultberg (Ibid) menar att alla måste förstå att de ska bidra till en bättre miljö. Den övergripande målsättning som RP arbetar utefter är att de ska anstränga sig lite extra för att inredning ska leva längre.

Silfvenius (muntlig kommunikation, 2017) har tidigare haft en liknande verksamhet, men när de gick skilda vägar startade han istället upp Kontorsutvecklarna. Detta då det fanns ett stort och tydligt behov av begagnade kontorsmöbler, vilka har stora miljömässiga fördelar. Vid köp av begagnat sparas en tredjedel av nypriset, vilket också kan ses som en stor fördel. De rekonditionerade möblerna ser dessutom nya ut. Kontorsutvecklarna arbetar utefter målsättningen att leverera både nya och begagnade miljövänliga kontorsmöbler till företag samt ge bra service.

## **Konkurrenter**

Samtliga respondenter uppgav att det finns konkurrenter både inom rekonditioneringsbranschen och nytillverkningsbranschen.

Enligt Sjödin (personlig kommunikation, 2017) finns det konkurrerade företag inom rekonditioneringsbranschen. Det finns dock ingen i samma skala som Soeco då de är ett projekt drivande företag som kan ta sig an projekt upp till en miljon kronor. Andra företag inom rekonditioneringsbranschen märks därför inte av. När det gäller nytillverkande företag så ser dessa ofta Soeco som konkurrenter men en del företag har insett att det även finns fördelar med att samarbeta med dem, se nedan.

Hultberg (muntlig kommunikation, 2017) berättar att de samarbetar med de flesta stora nordiska möbeltillverkarna. RP har exempelvis ett re-use projekt i samarbete med EFG (European Furniture Group) där de säljer felbeställningar, utställningar samt kunders inredning som det inte finns någon användning för. RP hjälper även Kinnarps när kunden specifikt anger att hantering av befintlig inredning skall ingå i offert. Enligt Hultberg (Ibid) är den största konkurrenten flyttfirmorna. Flyttfirmorna flyttar möbler till RP och tar betalt av kunden. Hade RP fått komma in hade inte flyttfirmor behövs då RP hade kunnat hjälpa till med renovering och återanvändning samt tagit hand om den inredning som inte längre ska vara kvar.

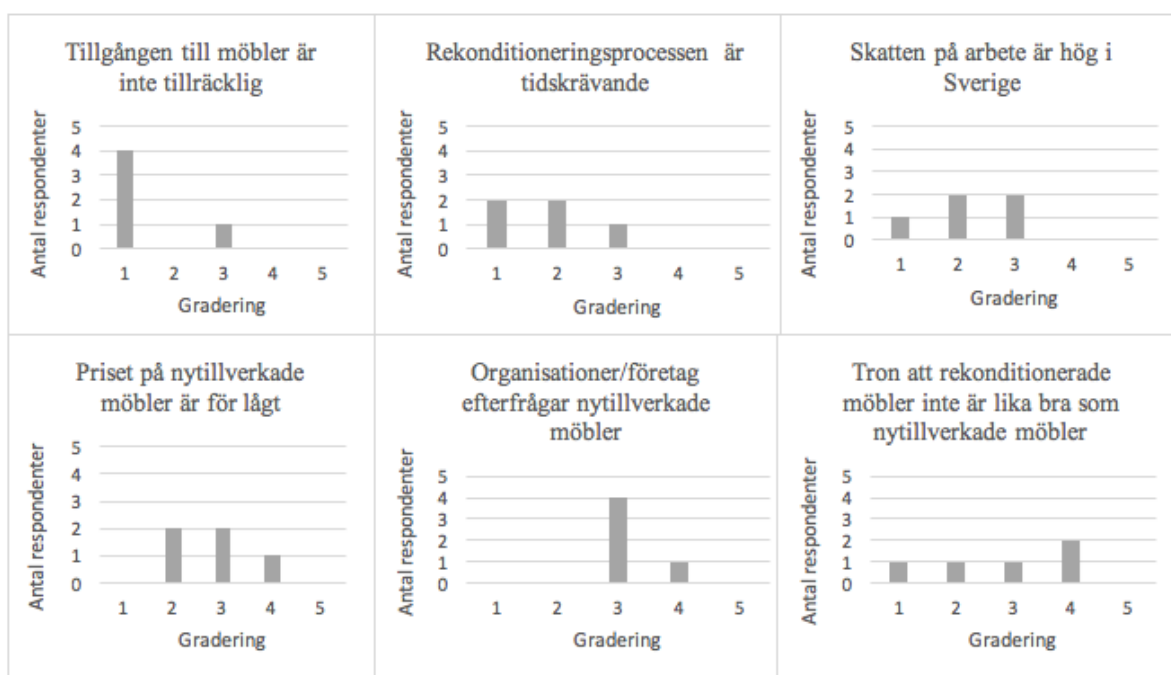
## **Hinder för att öka volymen av rekonditionerade möbler**

Samtliga respondenter är överens om att ett av de största hindren för att öka volymerna av rekonditionerade möbler handlar om upphandlingsprocessen hos offentliga myndigheter. Myndigheterna får inte göra en upphandling om inte avtal

finns, vilket kan vara ansträngande att skapa. Upphandlingsprocessen i sig anses även vara för byråkratisk och krånglig.

Enligt Sjödin (personlig kommunikation, 2017) har intresset från den kommunala sektorn gällande upphandling av begagnade/rekonditionerade möbler ökat på senare tid. Detta menar Sjödin (Ibid) inte vara en prisfråga utan det har med miljön att göra, att miljötanket på myndigheterna har börjat slå igenom. Varför försäljningen till kommunala myndigheter trots det står för en liten del av Soecos omsättning anser Sjödin (Ibid) grunda sig i upphandlingsreglerna. Upphandlingsprocessen anses vara för byråkratiskt och många förstår heller inte att det är möjligt att till exempel upphandla 300 arbetsplatser begagnat. Detta inser de först när det de kommer och kollar på utbudet på plats. Därför behöver de själva inom branschen försöka synas så mycket som möjligt för att på så sätt få större spridning. Ju mer de omsätter ju synligare blir de.

För att få en bild över vilka hinder som kan finnas för att omfattningen av upphandling av begagnade/rekonditionerade möbler ska öka gavs förslag på olika hinder. Respondenten fick svara genom att gradera hindren från 1–5 där 1 motsvarar ett mycket litet hinder och 5 ett mycket stort hinder, se *figur 5*.



**Figur 5.** Figuren visar respondernternas gradering av förslag på olika hinder som kan finnas för att öka volymerna av rekonditionerade kontorsmöbler. Y-axeln visar antal respondenter och x-axeln visar graderingen från 1-5.



*- Tillgången till möbler är inte tillräcklig*

Samtliga återtillverkare som intervjuades med undantag för en ansåg att tillgången till möbler inte kan ses som ett hinder då det finns otroliga mängder tillgängligt, se *figur 5* högst upp till vänster där fyra respondenter graderade hindret till en 1: a och en respondent till en 3: a.

*- Rekonditioneringsprocessen är tidskrävande*

Enligt respondenternas svar är detta inte ett betydande hinder. I relation till leveranstid på nya möbler kan inte rekonditioneringsprocessen ses som mer tidskrävande. En respondent graderar dock hindret till en 3: a, vilket är ett medelstort hinder, se *figur 5*.

*- Skatten på arbete är hög i Sverige*

I viss utsträckning kunde skatten ses som ett hinder och en respondent pekar på att det krävs stor arbetskraft i förhållande till verksamhetens totala kostnader. Övriga respondenter anser inte detta vara ett större hinder, se *figur 5*.

*- Priset på nytillverkade möbler är för lågt*

Här pekar en del av respondenterna på att det finns billiga möbler från exempelvis Asien och Ikea som konkurrerar och jämförs med kvalitet, detta anser de inte vara hållbart. Andra menar att potentialen hos begagnade möbler är så stort att detta inte anses vara ett hinder, se *figur 5*.

*- Organisationer/företag efterfrågar nytillverkade möbler*

Att organisationer efterfrågar nya möbler är något respondenterna anser vara ett hinder och menar då att bilden av begagnat är dålig. Det skiljer sig dock inom organisationerna då vissa vill ha nytt medan andra inte bryr sig lika mycket. I *figur 5* framgår respondenternas gardering.

*- Tron att rekonditionerade möbler inte är lika bra som nytillverkade möbler*

Här råder det delade meningar huruvida tron om att rekonditionerade möbler inte är lika bra. En del anser att det inte kan ses som ett hinder medan en del står fast vid att det föreligger en dålig bild av begagnat, se *figur 5*.

## **Åtgärder för att öka volymerna av rekonditionerade möbler**

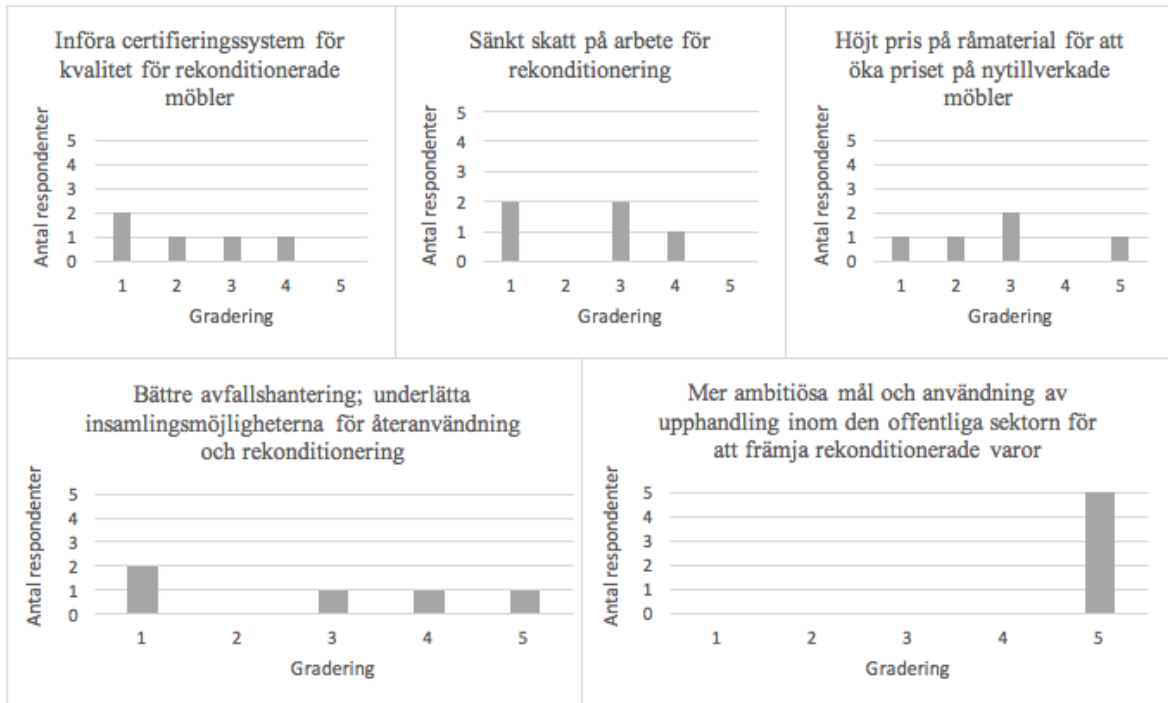
När det gäller rekonditioneringsbranschen är återtillverkarna överens om att de behöver arbeta tillsammans för att förändra bilden av hur branschen framställs. Bland annat genom att synas mer samt genom att marknadsföra sig på ett bättre sätt.

Gällande offentlig upphandling menar Hultberg (muntlig kommunikation, 2017) att det pratas mycket om återanvändning på myndigheterna men inget händer. Formen av upphandling behöver därför göras om, då det idag upphandlas specifika saker. Om RP fick säga sitt skulle myndigheterna istället upphandla en tjänst för att på så sätt kunna utnyttja det de redan har. Kommunerna börjar sällan med vad de redan har, utan nya möbler köps in utan någon närmre eftertanke om vad som ska göras med de gamla, och de får därför slängas. Här påpekar Hultberg (Ibid) att det är så konsumtionssamhället är, trots att det traditionella tänket säger att det ska börjas med det som redan finns.

Både Silfvenius (muntlig kommunikation, 2017) och Synneby (elektronisk kommunikation, 2017) menar att de själva i branschen behöver upprätta någon form av informationsinsatser, gärna i samarbete med myndigheter. Samtliga inom branschen behöver även arbeta med gemensamma mål samt ställa krav på myndigheter att värna om miljön och då indirekt spara pengar. Liljestränd (elektronisk kommunikation, 2017) instämmer i att dialogen mellan de själva i branschen, stora företag och offentliga myndigheter behöver bli närmre.

Hultberg (muntlig kommunikation, 2017) påpekar även att det finns en förutfattad mening gentemot begagnade kontorsmöbler, att det är slit och släng. Precis som Sjödin berättar Hultberg (Ibid) att många inte tror att det är möjligt att köpa stora partier och att det anses tursamt om det går att få ihop tre likadana stolar. Hultberg (Ibid) medger att det har varit så tidigare, men att det är en ny tid nu. Det krävs seriösa företag som lämnar garantier på produkterna och är certifierade. De själva inom branschen måste även bli bättre på att marknadsföra sig samt nå ut med sina lösningar och vad de har att erbjuda.

För att få en bild över vilka åtgärder det offentliga skulle kunna vidta för att öka utbud och efterfrågan på rekonditionerade möbler gavs förslag på olika åtgärder. Respondenten fick svara genom att gradera åtgärderna från 1–5 där, 1 motsvarar en åtgärd med mycket liten betydelse och 5 en åtgärd med mycket stor betydelse, se *figur 6* på nästa sida.



**Figur 6.** Figuren visar respondernternas gradering av förslag på olika åtgärder som det offentliga skulle kunna vidta för att öka utbud och efterfrågan på rekonditionerade kontorsmöbler. Y-axeln visar antal respondenter och x-axeln visar graderingen från 1-5.

*- Införa certifieringssystem på kvalitet för rekonditionerade möbler*

Även här finns delade meningar då en del anser att ett certifieringssystem snarare skulle verka hämmande då det kostar för mycket och är för byråkratiskt. Andra menar att det skulle kunna vara en bra åtgärd eftersom det kan säkerställa god kvalitet trots att det är begagnat. I *figur 6* framgår respondenternas gradering.

*- Sänkt skatt på arbete för rekonditionering*

Enligt vissa respondenter anses detta inte vara en bra åtgärd eftersom skatt är något som ska betalas, de anser heller inte att det betalas för mycket skatt idag. Andra hävdar det motsatta och att mindre moms på begagnat skulle kunna vara en åtgärd, se *figur 6*.

*- Höjt pris på råmaterial för att öka priset på nytillverkade möbler*

I vissa fall anses detta inte vara en bra åtgärd då det offentliga inte ska höja priserna för att underlätta för rekonditioneringsbranschen. Det ska finnas en balans och till viss del är den begagnade marknaden beroende av ett ständigt flöde av nytillverkade möbler. I andra fall skulle detta vara en bra åtgärd då det skulle vara positivt för den begagnade marknaden, se *figur 6*.

- *Bättre avfallshantering; underlätta insamlingsmöjligheterna för återanvändning och rekonditionering*

Sett till myndigheterna menar en respondent att det inte är avfallshantering som är problemet. Det handlar snarare om att myndigheter måste göra en upphandling för att sälja sina möbler. I många fall kostar det mer än vad de tjänar på att sälja de begagnade möblerna, därför kastas de. Myndigheters huvudaktivitet är inte heller försäljning och andra typer av lösningar är därför nödvändiga, det behövs möjligheter för myndigheter att inte kasta möbler. I andra fall anses förbättrade insamlingsmöjligheter vara en betydande åtgärd, se *figur 6*.

- *Mer ambitiösa mål och användning av upphandling inom den offentliga sektorn för att främja rekonditionerade varor*

Denna åtgärd är något som samtliga respondenter är överens om, se *figur 6*. De påpekar att det är en förutsättning och något som kommuner och myndigheter bör kolla på. Det handlar framför allt om skattepengar och går det att spara pengar så borde de ha skyldighet att göra det.

- *Ytterligare åtgärder*

En respondent menar att det borde vara förbjudet att överhuvudtaget kasta möbler som inte har bedömts. Det framgår även att en del företag som tillverkar nya möbler ibland slänger sina möbler bara för att inte släppa in dem på den begagnade marknaden. Det kan handla om företag med stora miljömål.

## **Möjligheter för ökade volymer av rekonditionerade kontorsmöbler**

Generellt sett har samtliga respondenter utom en sett en ökad efterfrågan på senare tid. Sjödin (personlig kommunikation, 2017) tror även att marknaden för begagnat och rekonditionerat kommer öka framöver och att det finns enorma potentialer. Han anför att i Skåne är en ökning av marknaden med 30% per år en rimlig prognos. Samtidigt påpekar han att det är viktigt att växa i lagom takt och inte ta sig an mer än vad som är rimligt att klara av. Hultberg (muntlig kommunikation, 2017) är inne på samma spår och tror framför allt att det kommer bli en ökad efterfrågan inom den privata sektorn. Detta då det pratas allt mer om hållbarhet samt att ekonomiska incitament kan påskynda marknadsutvecklingen då det finns pengar att spara på att köpa återtillverkat. Att företag börjar hyra möbler ser Hultberg (Ibid) som en marknad med stor potential, detta med tanke på den snabba rörligheten inom företagen. Många företag har möblerna under en kort tid för att sedan byta ut dem på grund av förändringar inom organisationen eller modelförändringar. Genom att hyra möbler kan de lämnas tillbaka och användas på nytt.

Sett till den utländska marknaden berättar Sjödin (personlig kommunikation, 2017) att den danska marknaden är väldigt intressant och att danskarna till stor del

har influerat stiltrenden i Norden. Enligt Sjödin (ibid) är marknaden för begagnade designmöbler enorm i Danmark, framför allt i Köpenhamn. När det gäller resten av världen har återbruket inte riktigt slagit igenom och utseendemässigt efterfrågas en annan typ av möbler längre söder ut i Europa (Ibid). Hultberg (muntlig kommunikation, 2017) menar även att möblerna skiljer sig en del i hur de används som en statussymbol. I vissa länder är det till exempel endast cheferna som har höj och sänkbara skrivbord, medan det i Sverige förekommer på de flesta kontor på grund av ergonomiska skäl.

Om tio år tros branschen enligt Sjödin (personlig kommunikation, 2017) vara väletablerad och tre gånger så stor som i nuläget, det kommer heller inte finnas kvar några oseriösa företag. Enligt Hultberg (muntlig kommunikation, 2017) kommer den begagnade marknaden vara en naturlig del av möbelbranschen. Troligen kommer det vara mer naturligt att se på vad som är tillgängligt inom den egna verksamheten, eller vad som finns rekonditionerat, när privata och offentliga organisationer vill ha nya möbler. Hultberg (Ibid) menar även att möbeltillverkarna kommer att tillverka möblerna så att de lättare kan lagas och slitagedelar bytas ut. Däremot menar Silfvenius (muntlig kommunikation, 2017) att möbelbranschen är en traditionell bransch där det gamla sättet att arbeta på gärna hålls vid liv och han tror därför inte att utvecklingen kommer att gå jättesnabbt. Synneby (elektronisk kommunikation, 2017) är inne på samma spår och tror att återtillverkningsbranschen kommer bli lite mer utbredd framöver men att mycket fortfarande är sig likt. Han berättar även att tillverkarna och återförsäljarledet som säljer nyproducerat nog har tagit flera steg framåt för att hitta nya sätt att arbeta på då dom på sikt kan komma att se minskad försäljning som ger en sämre vinst.

## Offentliga aktörer

### **Ystads kommun**

Ystad har två ramavtal för upphandling av begagnade möbler (Johansson, muntlig kommunikation, 2017). Avfalls- och miljöavdelningen var framför allt drivande i upprättandet av avtalen och är sedan tidigare inblandade i det så kallade återbrukssystemet som startade under 2016. Systemet syftar till att kommunen i första hand ska återanvända sina egna möbler för att i andra hand undersöka om det går att köpa in begagnade möbler.

I Ystads kommun tillämpas SKL Kommentus hållbarhetskriterier i samband med upphandling av möbler, vilka är framtagna ur det nationella upphandlingsstöd som finns hos Upphandlingsmyndigheten (SKL Kommentus Inköpscentral, 2016). Under 2016 gjorde Ystad en direktupphandling av begagnade möbler för cirka 450 000 kronor. Hade möblerna istället köpts in som

nya hade priset varit det tredubbla, det vill säga drygt en miljon kronor. Behovet att upphandla begagnade möbler fanns på olika sätt i kommunen, det handlade om upphandlingsfrågor, miljöfrågor samt budgetfrågor. Kommunen såg ett stort behov att kunna köpa in billiga möbler, framförallt inom skolans värld där budgeten är relativt liten. Upphandlingsprocessen tar en viss tid administrationsmässigt men har fått ett väldigt positivt genomslag och leverantörerna används i allt större utsträckning. I kommunen tros upphandlingen av begagnade möbler öka ännu mer inom kort. Detta då det anses vara ett effektivt och bra sätt att använda kommunens skattepengar på.

### **Lunds kommun**

Lunds kommun har avtal med två leverantörer av begagnade möbler som kom till under våren 2016 (Petrusson, muntlig kommunikation, 2017). Det var vård- och omsorgsförvaltningen som flaggade för det då de redan köpte in en del begagnade möbler och märkte att det fanns ett behov och det gjordes då en förenklad upphandling.

I Lunds kommun tillämpas i första hand de nationella kriterierna i samband med upphandling och det är upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier som används. Lund samverkar med sex andra parter när det gäller upphandling av nya möbler och upphandlar för cirka 30 miljoner kronor per år, där Lund står för drygt hälften. Av denna summa står upphandling av begagnade möbler för cirka 300 000 kronor.

### **Flens kommun**

Flens kommun upphandlar begagnade kontorsmöbler i samverkan med och av Telge Inköp AB (Johansson, elektronisk kommunikation, 2017). Upphandlingen är överprövad och ännu inte tilldelad så inget avtal är idag tecknat. Kommunen arbetar aktivt med hållbar upphandling och att köpa begagnat istället för nytt anser de vara bra ur ett hållbarhetsperspektiv. Inställningen till upphandling av begagnade möbler är inom kommunen mycket positiv, både politiskt och på tjänstemannanivå. I nuläget har Flens kommun inget gällande avtal och således ingen statistik på inköpen av andelen begagnade kontorsmöbler kontra nya kontorsmöbler. Däremot finns en viss returverksamhet inom kommunens organisation på alla olika slags möbler. Vissa kontorsrum är till exempel enbart möblerade med begagnade kontorsmöbler från kommunens egna verksamhet. I den senaste upphandlingen av nya möbler ställdes Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskrav på en avancerad nivå.

## **Malmö Stad**

Malmö stad har i nuläget inget ramavtal gällande upphandling av återtillverkade eller begagnade kontorsmöbler (Boysen et al., elektronisk kommunikation, 2017). Arbetet med att ta fram ett avtal är delvis en tidskrävande process då Malmö stad för närvarande består av 19 förvaltningar samt att det inte finns någon utarbetad rutin för möbelhantering som sträcker sig över hela kommunen. Vissa förvaltningar arbetar noggrant med detta, till exempel förskole- och skolförvaltningarna. Utmaningen ligger i att hitta en bra medelväg som alla kan ta till sig och arbeta utefter. Malmö stad försöker vara så mottaglig som möjligt för hur omgivningen ser ut och utefter den skapa så realistiska strategier som möjligt. Detta är dock först möjligt att göra fullt ut när ett möbelavtal finns på plats. Det finns i nuläget en annonserad upphandling men den gäller inte begagnade möbler utan nya. Begagnade möbler ses som ett undantag från avtalet vilket innebär att beställare kan göra avsteg från avropsordningen. Det betyder således att det inte finns något avtal på begagnade möbler utan istället tillämpas regelrätt direktupphandling tills det att ett avtal kommer på plats.

Malmö stad arbetar i allt större utsträckning med begagnade möbler och restaurering och har sedan tidigare infört återbrukssystemet Malvin. Malvin utgörs av ett lager dit anställda kan lämna förbrukade möbler. Det finns en webbfunktion där bild och information läggs upp på vad som finns att tillgå. Sedan kan vem som helst inom Malmö stad hämta produkterna utan kostnad. Vissa förvaltningar använder sig i huvudsak av detta då budgeten kan vara mindre än i andra förvaltningar. I Malmö stad ställs miljökrav som främst utgår från upphandlingsmyndighetens kravpaket för giftfri förskola. Kraven på möbler är på basnivå men krav ställs även enligt Möbelfakta<sup>2</sup> som involverar sociala och etiska krav.

## **Nacka kommun**

Nacka kommun har sedan januari 2017 ett avtal med Recycling Partner som sträcker sig fram till januari 2019 (Katsikiotis, elektronisk kommunikation, 2017). Det var den övergripande ansvarige för kontorsmiljön i kommunen som la detta uppdrag på serviceenheten och var alltså drivande till att få till ett avtal. Med detta avtal har Nacka nu som mål att öka andelen begagnade/återtillverkade möbler. Detta eftersom det i nuläget köps in en väldigt liten del begagnade eller återtillverkade kontorsmöbler. Kommunen är positivt inställd till att återanvända möbler då det är ett billigare samt mer miljövänligt alternativ. I Nacka kommun

---

<sup>2</sup> <http://www.mobelfakta.se/vara-krav>

tillämpas hållbarhetskriterier som säkerställer bra kvalitet, rätt design och lång livslängd.

### **Fördelar med rekonditionerade möbler**

Samtliga respondenter är överens om att de uppenbara fördelarna handlar om budgetkostnadsfrågor, att det återanvänds mer och kastas mindre samt att det totalt sett förbrukas mindre. Ur ett miljöperspektiv är inköp av begagnade möbler en form av hållbar upphandling (Johansson, elektronisk kommunikation, 2017). Boysen et al. (elektronisk kommunikation, 2017) pekar på lägre underhållskostnader samt att möbelns produktlivscykel kan förbättras genom att ta tillvara på de resurser som finns. I en avfallstrappa handlar det om att mindre ska förbrukas och Johansson (muntlig kommunikation, 2017) menar att det är en viktig faktor att tänka på i samband med att kontor byggs. Att kontor och offentliga lokaler byggs och inreds på ett smartare sätt med flexibla lösningar så att lokalen kan användas till olika saker. Detta kan vara en fördel med att handla begagnat, det är möjligt att hitta inredning till billiga priser för att kunna använda lokalen mer flexibelt. Johansson (Ibid) pekar även på att leveranserna i de flesta fall är snabba, vilket är fördelaktigt. Enligt Boysen et al. (elektronisk kommunikation, 2017) är upphandling av rekonditionerade möbler ett sätt att upprätthålla hantverkskompetensen samt de arbetstillfällena som uppkommer genom denna typ av efterfrågan.

### **Nackdelar med rekonditionerade möbler**

De största nackdelarna handlar enligt respondenterna om att innehållet i de begagnade möblerna inte går att garantera vad gäller kemikalier och andra miljö- och hälsoskadliga ämnen. Enligt Boysen et al. (elektronisk kommunikation, 2017) saknas det i viss mån kompetens kring miljökrav på möbler samt kännedom om vad som är bra och dåligt. I viss mån saknas det även verktyg för att analysera innehåll i exempelvis stoppade och klädda möbler. Vidare menar Boysen et al. att det finns en risk för udda möbler. Det går inte alltid att ställa krav på ett exakt antal. Då den begagnade marknaden är en mer oförutsebar marknad är det svårt att planera och efterfråga begagnade möbler långt i förväg samt kräva att det efterfrågade faktiskt finns. Katsikiotis (elektronisk kommunikation, 2017) menar att problem skulle kunna uppstå i samband med att nya lokaler ska inredas, att utbudet då är för litet. Det råder även tvivel gällande garantitiden och hållbarhetslängden för begagnade möbler. Vad gäller Ystads kommuns miljöpolicy berättar Johansson (muntlig kommunikation, 2017) att de inte kan vara helt säkra på materialen i samband med upphandling av begagnade möbler, till exempel om det är brandsäkert. De största nackdelarna uppstår i de speciella



delar av verksamheterna som på ett eller annat sätt har miljökrav. Inom vissa verksamheter passar begagnade möbler in mindre bra, exempelvis inom skolverksamheten samt äldreården där det finns miljökrav gällande brandrisk samt giftfri miljö. Petrusson (muntlig kommunikation, 2017) är inne på samma spår och berättar att Lunds kommun ställer ganska hårda miljö- och kvalitetskrav och det är inte alltid säkert att de återtillverkade produkterna lever upp till kraven. Detta gäller främst miljökraven då det kan vara svårt att kontrollera produkterna.

### **Begränsande faktorer för upphandling av rekonditionerade möbler**

Enligt respondenterna är det flera faktorer som begränsar den offentliga upphandlingen av rekonditionerade möbler. Johansson (muntlig kommunikation, 2017) berättar att det i ett tidigare skede har funnits en inställning om att upphandling begränsar och inte ger möjlighet att handla begagnat. Att kommunerna istället har varit bundna av sina möbelavtal. En viss del har även varit begränsande på grund av resurser samt tron på möjligheten att göra det. Det finns också en viss skepticism eller rädsla för att kvaliteten inte är tillräckligt bra, att det blir slit och släng. Katsikiotis (elektronisk kommunikation, 2017) instämmer likaså att det tidigare funnits föreställningar om att begagnade möbler inte är ett hållbart alternativ. Petrusson (muntlig kommunikation, 2017) och Boysen et al. (elektronisk kommunikation, 2017) menar att kvantitet och utseende kan vara ett problem i samband med upphandling av begagnade möbler, det beror på hur stora volymer som ska köpas in. Johansson (elektronisk kommunikation, 2017) menar likaså att det kan vara svårt att utvärdera möblerna då ett visst utbud är svårt att garantera. Utbudet skiljer sig dessutom åt hos olika leverantörer. Vidare listar Boysen et al. (elektronisk kommunikation, 2017) ett antal punkter:

- Det finns få aktörer på marknaden som kan tillgodose de offentliga verksamheterna.
- Bristfällig marknadsföring från aktörernas sida.
- Ett avtal med en leverantör av begagnade möbler kommer i dagsläget inte att ersätta en möbelleverantör fullt ut utan det kommer snarare att bli ett komplement.
- Planering. Ska det göras en förnyad konkurrensutsättning, direkt-, öppen eller förenklad upphandling tar det tid att formulera en kravspecifikation. Dessutom arbetar många med inredningsarkitekter. Här är andrahandsmarknaden inte i fas med inköspolicys som kommunerna måste följa.

I nuläget finns det heller ingen direkt branschstandard gällande begagnade möbler. De affärsmodeller som finns bygger dessutom enbart på nyproducerade möbler, med anledning av den höga kvaliteten och då främst på svensktillverkade

möbler (Tottie, muntlig kommunikation, 2017). Offentliga aktörer lyssnar väldigt ofta på marknaden utan att själva ta reda på hur marknaden ser ut och vänder sig därav till sina befintliga kanaler som i första hand säljer nyproducerade möbler. Syftet med anskaffningarna är i många fall möblering av nya eller nyrenoverade lokaler och för att det ska vara nytt och fräscht är även de möbler som köps in nya.

### **Förutsättningar för ökad upphandling av rekonditionerade möbler**

Respondenterna har till viss del olika perspektiv gällande de förutsättningar som krävs för att den offentliga upphandlingen av begagnade möbler ska öka framöver. Katsikiotis (elektronisk kommunikation, 2017) menar att upphandling av begagnade möbler måste marknadsföras på ett bättre sätt, dess fördelar behöver göras mer synliga. Enligt Johansson (muntlig kommunikation, 2017) krävs det ökad kunskap, förståelse samt resurser. Samverkan är även en stor del av upphandling, att det finns en intern kommunikation inom kommunen där exempelvis miljöavdelningen samverkar med upphandlingsavdelningen och kommunicerar verksamheternas behov. Det krävs dessutom mer tid och resurser för att undersöka hur marknaden ser ut och hur andra kommuner och offentliga myndigheter har gått tillväga.

*”Mycket handlar om samverkan, vilket i sin tur kräver resurser. Tillsammans kan vi ju så mycket mer än vad vi tror.”*

*- Johansson, 2017*

Vidare menar Boysen et al. (elektronisk kommunikation, 2017) och Petrusson (muntlig kommunikation, 2017) att det krävs ett större utbud på marknaden samt fler aktörer, så att leveranserna blir garanterade. Så länge utbudet inte blir större menar Petrusson (Ibid) att efterfrågan heller inte kommer öka. Generellt sett är det dock efterfrågan som styr utbudet. Det är viktigt att informera och påtala att det finns möjlighet att köpa begagnade möbler. Detta då informationsbiten alltid är svår i en kommun och framför allt i en kommun med många beställare. Leverantören behöver även förstå en offentlig myndighets behov när det gäller volymer och att de har krav på sig gällande miljö och kvalitet. Boysen et al. (elektronisk kommunikation, 2017) menar att det är viktigt att informera beställare om fördelarna med begagnade möbler och på så sätt öka förståelsen. Det är även viktigt att förbättra spårbarheten gällande kemiska ämnen som de olika materialen i en möbel innehåller. Gällande möbelleverantörer av nya möbler är det viktigt att även de tar ansvar och arbetar mer med återanvändning och restaurering. Johansson (elektronisk kommunikation, 2017) påpekar att det dessutom är viktigt att upphandlande myndighet tar med begagnade

kontorsmöbler vid kommande upphandlingar och då med utökat krav på hållbar upphandling.

För att rekonditionering ska vara möjlig krävs det att möblerna håller en hög kvalitet. Enligt Tottie (muntlig kommunikation, 2017) är svensktillverkade möbler av högsta kvalitet och lämpar sig därmed att återanvända. Det finns dock ingen tvekan om att nyproducerade produkter behövs på marknaden. Om begagnatmarknaden skulle utgöra den största delen skulle också arbetstillfällen försvinna på andra delar. Det som krävs är en rimlig fördelning mellan nytt och begagnat med den ekonomiska vinningen och miljön i fokus. I dagsläget tar till exempel avfallshanteringen av möbler väldigt mycket resurser inom bland annat kommuner. En avvägning mellan nytt och begagnat måste därför göras för att hamna på rätt nivå. För att det ska finnas en framtida marknad för återtillverkat kommer det alltid krävas nyproducerade produkter och det är då viktigt att prioritera kvalitetsprodukter.

En viktig del är även att Sveriges inköpscentraler ligger i framkant och ser möjligheterna till nya affärsmodeller samt nya möbleringslösningar (Ibid). De måste våga vara mer innovativa och utveckla området samt påverka marknaden och styrande politiker för att på så sätt ge signaler samt hjälpa kommunerna att göra bättre affärer och få mer hållbara lösningar.

Att öka upphandlingen av återtillverkade möbler menar Ljungkvist (elektronisk kommunikation, 2017) främst vara en styrningsfråga. Eftersom det står den upphandlande myndigheten fritt att kunna upphandla begagnat handlar det om att det finns en medveten strategi för vad som ska anskaffas samt hur det ska anskaffas.

När det gäller hållbarhetskriterier ställs det enligt Svensson (elektronisk kommunikation, 2017) inga specifika krav på att möblerna ska vara nya, utan kraven ställs exempelvis på innehåll av olika ämnen. Det som kan styra mot nya möbler är det krav som finns för ökad livslängd för möblerna samt att det ska finnas reservdelar tillgängliga under fem år efter produktionsdatum. Om begagnade möbler uppfyller kraven och har dokumentation som kan visa det så kan leverantören offerera begagnade möbler. Angående hållbarhetskriterier gäller alltså samma förutsättningar oavsett om möblerna är nyproducerade eller rekonditionerade.

## **Utvecklingspotential för upphandling av rekonditionerade möbler**

Under senare tid och med de nya lagförändringarna i januari 2017 finns nu ökade möjligheter att vara mer flexibla till att ställa miljökrav samt fördela upp i varugrupper, berättar Johansson (muntlig kommunikation, 2017). Han menar även att det är en lukrativ bransch att vara i just nu och tror att inköpen kommer öka väldigt mycket under de kommande åren. Vad gäller Ystads kommun handlar det om relativt stora inköp som gjorts under föregående år, vilka tagits emot väldigt

positivt av kommunen. Johansson (Ibid) påpekar även att inställningen hos brukarna i kommunen är väldigt god men att det är något som det alltid går att arbeta mer med. Han menar att det handlar om inställning till förbrukning, det miljön tjänar bäst på är att köpa mindre. Det är viktigt att kommunen konsumerar efter de behov som finns. I många fall kanske det konsumeras mycket mer av det som det egentligen inte finns något tydligt behov av. Där finns en stor utvecklingsmöjlighet, att hitta nya och smarta lösningar. Enligt Johansson (elektronisk kommunikation, 2017) kommer det framöver vara lika vanligt eller vanligare att köpa begagnade kontorsmöbler som att köpa nytt. Katsikiotis (elektronisk kommunikation, 2017) menar likaså att det finns stor utvecklingspotential för upphandling av begagnade möbler och tror att verksamheter med begränsad ekonomi kommer ha ett stort intresse för detta framöver.

Enligt Boysen et al. (elektronisk kommunikation, 2017) har Malmö stad stor möjlighet att påverka marknaden både vad gäller nya och begagnade möbler samt förädling av möbler och inredning. Det kan röra sig om frågor som handlar om vad som händer med produkter när de anses vara förbrukade.

*”Ska allt återvinnas, kan delar behållas och återanvändas? Hur ser logistiken ut då? Vems ansvar följer i kedjan? Hela återvinningsperspektivet är fyllt av frågor och tyvärr har vi inga tydliga svar på dem ännu.”*

*- Boysen et al., 2017*

Däremot är Malmö stad med i den så kallade 100-gruppen<sup>3</sup> som består av intressenter i inrednings- och möbelbranschen. Syftet med organisationen är att ändra tänket och fokusera mer på cirkulär ekonomi. Enligt Boysen et al. (Ibid) skulle det vara intressant att ta fram en nationell karta eller ”lathund” för hur en produkts livscykel bör se ut som sedan berörda kan arbeta efter gemensamt. Vidare menar hon att en stärkt cirkulär ekonomi till följd av upphandling av begagnade möbler skulle kunna synliggöras genom att visa på motsatsförhållanden. Detta genom att göra en jämförelse mellan hur många gör idag utan det cirkulära tänket i ryggen kontra större medvetenhet. Det är viktigt att framhäva effekterna i form av kostnadsbesparingar, vilka aktörer som gynnas samt vilka miljö- och sociala effekter som följer. Enligt Boysen et al. (Ibid) behöver detta konkretiseras i både goda och dåliga exempel.

Både Johansson (muntlig kommunikation, 2017) och Petrusson (muntlig kommunikation, 2017) tror att det kommer bli ett ökad fokus på hållbarhet och livslängd framöver. Miljökrav och sociala krav är sånt som är högaktuellt inom

---

<sup>3</sup> <http://100gruppen.se/>

upphandlingsområdena för offentliga verksamheter idag. Johansson (muntlig kommunikation, 2017) tror även att det kommer bli ett ökat fokus kring tanken på grundbehovet, att tänka ett steg innan. Ur miljö- och hållbarhetssynpunkt skulle den bästa utvecklingen vara att inte köpa in alls, mindre inköp och mer återbruk. Vid inköp är produkter av bra kvalitet som uppfyller miljökrav och hållbarhetskrav viktigt. Johansson (elektronisk kommunikation, 2017) menar även att hållbarhetskraven kommer att förändras kontinuerligt för att följa med marknaden då nya material och konstruktioner ständigt framställs.

Som uppkom ur intervjuerna med återtillverkarna finns tecken på att vissa möbeltillverkare slänger begagnade möbler i bra skick då de inte vill att andra återtillverkar möblerna. För att komma till rätta med detta problem menar Tottie (muntlig kommunikation, 2017) att leverantörer/återförsäljare kan påverkas i samband med upphandlingen genom att ges möjlighet att återta de inköpta möblerna om behov på kommunen finns. Detta för att i längden kunna erbjuda offentliga miljöer möbler till en lägre kostnad (begagnade och rekonditionerade) istället för att företagen slänger dem och tillverkar nytt. Det gäller då att i kravställningen göra en ungefärlig beskrivning av hur stort behovet kan vara, vilket kan vara svårt för kommuner som inte haft den typen av tjänst tidigare. Delvis är det även en ekonomisk transaktion som behöver genomlysas (återlämning = ersättning till kommunen, återtag = logistikkostnad för leverantören). I stort handlar det helt enkelt om en utveckling av branschens affärsmodeller till en mer cirkulär ekonomi.



# Diskussion

*I detta avsnitt förs en diskussion utifrån det empiriska materialet och studiens syfte. Dispositionen följer studiens frågeställningar där kopplingar även görs till tidigare forskning och teorier i bakgrundsavsnittet. I metoddiskussionen diskuteras studiens tillvägagångssätt utifrån en kritisk synvinkel. Avsnittet avslutas med förslag på vidare forskning.*

## Hållbarhetsfördelar med rekonditionerade möbler

Tillsammans med tidigare forskning och teorier visade det empiriska materialet på flera hållbarhetsfördelar med rekonditionerade möbler. Enligt kommunerna finns det ett antal fördelar, främst i form av ekonomiska, miljömässiga samt sociala vinster. Behovet av att upphandla begagnade och rekonditionerade möbler fanns på flera sätt inom kommunerna som såg ett stort behov av att kunna köpa in billiga möbler. Det gäller framförallt inom verksamheter med begränsad budget, då en tredjedel av nypriset kan sparas vid köp av rekonditionerade möbler. Dessutom ser de rekonditionerade möblerna nya ut. Upphandling av rekonditionerade kontorsmöbler kan därmed ses som ett fördelaktigt och resurseffektivt sätt att utnyttja kommuners skattepengar på.

Flera av kommunerna arbetar aktivt med hållbar upphandling och att köpa rekonditionerat och begagnat istället för nytt anses vara bra ur ett hållbarhetsperspektiv. Detta då det återanvänds mer och kastas mindre samt att det totalt sett förbrukas mindre resurser. I samband med inredning av nya kontor och lokaler är det viktigt att tänka på att förbruka så lite som möjligt samt att inredningen sker på ett smartare sätt med flexibla lösningar. Enligt kommunerna kan upphandling av rekonditionerade möbler vara en fördel här då det är möjligt att köpa inredning till lågt pris för att kunna använda lokalen mer flexibelt. En möbels produktlivscykel kan även förbättras genom att ta tillvara på de resurser som redan finns. Både kommunerna och återtillverkarna pekar dessutom på att upphandling av rekonditionerade möbler kan vara ett sätt att upprätthålla hantverkskompetensen samt de arbetstillfällena som uppkommer genom denna typ av efterfrågan.

Vidare menar återtillverkarna att det förekommer ett stort slöseri hos företag och organisationer då stora mängder kontorsmöbler slängs istället för att tas om

hand. Här finns stora fördelar med rekonditionering då det först och främst ges möjlighet till att utnyttja möblerna under en längre tid. I största möjliga mån kan den befintliga inredningen utnyttjas genom bland annat reparation eller ombyggnation på plats. På så sätt undviks flytt eller bortförskaffande av möblerna. Detsamma gäller för kommunerna då mycket resurser i dagsläget går till avfallshantering av möbler.

I jämförelse med tidigare forskning anses rekonditionering enligt Gutowski et al. (2011) vara en av de mest fördelaktiga åtgärderna sett till miljöpotential, då det inom EU slängs närmare 1,2 miljoner ton kontorsmöbler varje år (Parikka-Alhola, 2008). Enligt Gutowski et al. (2011) beror de största besparingarna som erhålls i samband med rekonditionering på att material för nyproduktion inte är nödvändigt. En betydande skillnad finns även mellan processerna då de utsläpp som uppkommer i samband med nyproduktion kan undvikas vid rekonditionering (Ibid). Samtliga hållbarhetsfördelar som framkommit från kommunerna och återtillverkarna överensstämmer även med de som återges i Walshs (2011) rapport. Vid analys av hållbarhetsfördelarna med rekonditionerade möbler kan det alltså konstateras att rekonditionerade möbler har flera hållbarhetsfördelar som bland annat kan bidra till en mindre miljöpåverkan under hela möbels livscykel.

## Hinder och Möjligheter för ökade volymer av rekonditionerade möbler

### **Krav i samband med upphandling**

Resultatet från det insamlade materialet tyder på att möjligheterna för att öka volymerna av rekonditionerade kontorsmöbler är stora, där offentlig upphandling kan ses som en strategi. Samtidigt visar resultatet på flera svårigheter, både inom de olika sektorerna samt mellan sektorerna. Detta då det för närvarande finns ett glapp aktörerna emellan där de offentliga aktörernas (kommunernas) behov inte uppfylls av de privata aktörerna (återtillverkarna).

Till stor del bottnar sig detta enligt återtillverkarna i upphandlingsprocessen, vilken anses vara för byråkratisk och krånglig. Samtidigt menar kommunerna att det saknas garantier för möblernas innehåll vad gäller kemikalier och andra ämnen. Det råder även en tvekan gällande garantitiden och hållbarhetslängden för begagnade möbler. Tillsammans kan detta ställa till problem i och med de miljö- och kvalitetskrav som ställs i samband med upphandlingen. Inom vissa verksamheter förekommer dessutom striktare krav, exempelvis inom barn- och äldreomsorgen, vilket innebär att rekonditionerade möbler passar bättre inom vissa kommunala verksamheter än andra. Detta pekar på vikten att kunna avropa på olika produkter baserat på verksamheten. Vad som är tydligt här är alltså att



rekonditioneringsbranschen behöver ta fram någon form av innehållsförteckning samt garanti för möblerna för att bevisa att de lever upp till de krav som ställs av upphandlande myndighet. Detta då hållbarhetskriterierna är de samma oavsett om möblerna är nyproducerade eller rekonditionerade. I och med att återtillverkarna arbetar uteslutande med kvalitetsmöbler är detta något som skulle kunna vara möjligt då möblerna kommer från kända varumärken vars innehåll sedan tidigare är kartlagt. Som framgår ur artikeln av Fet et al. (2009) utvecklar företag miljövarudeklarationer i allt större grad, vilka skulle kunna vara användbara även för begagnade möbler. I de fall då möblerna byggs om eller delar byts ut är det viktigt att även de nya beståndsdelarnas innehåll kartläggs.

Enligt Parikka-Alhola (2008) är det även av stor vikt att offentliga myndigheter tillhandahåller verkliga incitament för industrier att utveckla miljövänliga produktlösningar. Därmed är det delvis upp till myndigheterna att driva och pusha på återtillverkarna att ta fram miljövarudeklarationer för begagnade möbler för att på så sätt öka den offentliga upphandlingen. Detta då upphandling av begagnade och återtillverkade möbler kan betraktas som en form av MOU, som vidare bidrar till ökad materialåtervinning samt att materialflödet begränsas (Ibid). Återtillverkarna skulle bland annat kunna börja använda sig av referenssystemet Möbelfakta som ställer krav på kvalitet, miljö och socialt ansvar. Möbelfakta har visat sig bidra till flera framsteg gällande miljöarbetet på marknaden (Dalhammar & Leire, 2017). Återtillverkarna anförde även att de själva inom branschen behöver arbeta med gemensamma mål samt ställa krav på myndigheter att värna om miljön och då indirekt spara pengar.

Med tanke på de krav som finns går det inte att blunda för att upphandlingsförfarandet till viss del kan ses som en invecklad process. Kraven hos myndigheter kan dock inte undgås då de är nödvändiga för att bland annat säkerställa hälsa och miljö i de olika verksamheterna (Upphandlingsmyndigheten, 2017b). Därmed behöver de två sektorerna närma sig varandra och samtidigt uppfylla varandras behov, dels genom att förbättra spårbarheten för kemiska ämnen i möblerna. Lika viktigt är mer ambitiösa mål och användning av upphandling inom den offentliga sektorn för att främja rekonditionerade varor.

## **Inställning och Skepticism**

Ur intervjuerna framgick det både från de privata och offentliga aktörerna att det till viss del föreligger en dålig bild gentemot rekonditionerade och begagnade möbler. Kommunerna menade att det tidigare funnits föreställningar om att begagnade möbler inte är ett hållbart alternativ. Det handlar främst om att det finns en rädsla över att de rekonditionerade och begagnade möblerna inte lever upp till samma kvalitet som nytillverkade möbler. Ur intervjuerna med återtillverkarna framgick likaså att det till viss del finns en tro om att rekonditionerade möbler inte är lika bra som nytillverkade möbler.

Enligt kommunerna behöver upphandling av begagnade möbler marknadsföras på ett bättre sätt där dess fördelar synliggörs för att på så sätt öka förståelsen. Att sprida information är även en viktig del. Inställningen till de begagnade möbler som redan köpts in till kommunerna är däremot väldigt god, men det är något som det alltid går att arbeta mer med, bland annat när det gäller inställningen till förbrukning i stort. Enligt Bechtel et al. (2013) är det upp till föreståndaren inom organisationen att skapa en medvetenhet inom organisationen att en utveckling mot en mer hållbar strategi är nödvändig, vilket även var något som Upphandlingsmyndigheten förespråkade. För att övervinna motståndet mot förändring är det dessutom viktigt att kommunicera de fördelar som organisationen kan härleda från omvandlingen mot ett mer cirkulärt tänk. Utöver den interna medvetenheten är det också viktigt att kommunicera behovet av en omvandling bland externa intressenter (Ibid). När det gäller rekonditioneringsbranschen är återtillverkarna överens om att de behöver arbeta tillsammans för att förändra bilden av hur branschen framställs. Bland annat genom att synas mer samt genom att marknadsföra sig på ett bättre sätt.

Den skeptiska inställningen till rekonditionerade produkter är även något som Walsh (2011) tar upp i sin rapport där han poängterar att rekonditionering traditionellt sett enbart har utförts av ekonomiska skäl. Men trots att rekonditionerade produkter idag har flera erkända fördelar i form av ekonomiska, miljömässiga och sociala vinster finns fortfarande inställningen om att produkterna är av dålig kvalitet och är därav inget hållbart alternativ. Walsh (Ibid) menar även att ett av de marknadsmisslyckandena som bidragit till minskade möjligheter för rekonditionering är bristen på framlyftandet av dess fördelar.

## **Volym och Utbud**

Enligt återtillverkarna är tillgången till möbler som är möjliga att rekonditionera ett mycket litet hinder, detta då det finns ofantliga mängder att tillgå. Samtidigt hävdar de att det offentliga många gånger inte förstår att det är möjligt att upphandla stora volymer, utan det uppenbaras först när de kommer ut och kollar på utbudet. Detta är något som bekräftades i intervjuerna då flera respondenter från kommunerna menade att utbudet kunde vara ett problem i samband med möblering av nya lokaler, det skulle exempelvis anses tursamt om det gick att få tag i tre likadana stolar. Kommunerna menade även en svårighet kunde vara att det finns för få aktörer på marknaden som kan tillgodose deras behov samt att utbudet kunde skilja sig mellan leverantörerna.

I och med att återtillverkarna hävdar att det finns stora volymer samt utbud av rekonditionerade möbler medan kommunerna anser att utbudet är begränsat är det tydligt att båda aktörerna brister i sina insatser. Delvis i form av bristfällig marknadsföring och spridning från återtillverkarnas sida. När det gäller kommunerna krävs bland annat informationsinsatser för att påtala möjligheterna

till att köpa begagnade möbler. Som framgick ur intervjun med inköpscentralen är det även så att offentliga aktörer ofta vänder sig till sina befintliga kanaler, vilka i första hand säljer nyproducerade möbler. Därmed är det viktigt att myndigheterna lär sig att studera marknaden och hur den ser ut för att på så sätt kunna se möjligheterna till upphandling av återtillverkade möbler.

Ett konkret exempel är Region Skånes upphandling av biobaserade förkläden inom sjukvården som dels är en stor miljöinsats samtidigt som flera nya arbetstillfällen skapas (Region Skåne, 2016). Liknande insatser kan göras inom rekonditioneringsbranschen för möbler genom att det offentliga gör större beställningar så att leverantörerna vågar investera. Likt företaget Inrego, som arbetar med återanvändning och livscykelhantering av IT-produkter, skulle även återtillverkarna inom rekonditioneringsbranschen för möbler kunna skapa avtal med kommuner och företag för att köpa in använda möbler och på så sätt öka utbudet.

Vidare är ytterligare ett problem de stora volymerna av kontorsmöbler som bortförskaffas, närmare bestämt årligen cirka 1,2 miljoner ton kontorsmöbler inom EU (Parikka-Alhola, 2008). Av dessa är cirka hälften i fullt brukbart skick (Walsh, 2011). Som påtalades av återtillverkarna borde det finnas någon form av kontroll av möblerna innan de slängs för att på så sätt reducera avfallsmängden. Med tanke på de stora mängderna som slängs där rekonditionering istället skulle kunna vara ett alternativ borde inte heller volymerna och utbudet av rekonditionerade möbler vara ett problem i samband med upphandling. Enligt Walsh (Ibid) väntas dessutom mängden kontorsmöbler som slängs öka ytterligare framöver, vilket skulle kunna innebära ännu större möjligheter till rekonditionering som i sin tur ökar utbudet ytterligare.

## **Konkurrenter**

Enligt återtillverkarna finns det konkurrenter både inom rekonditioneringsbranschen samt inom nytillverkningsbranschen. De anförde bland annat att nyproducenter som tillverkar billiga möbler kan ses som konkurrenter då pris ställs mot kvalitet, vilket inte anses vara hållbart. I vissa fall kan alltså priset på nyproducerade möbler anses vara för lågt, men samtidigt står återtillverkarna fast vid att det finns stor potential gällande begagnade och rekonditionerade möbler. Att organisationer efterfrågar nya möbler ansåg återtillverkarna till viss del vara ett hinder, vilket återigen skulle förklaras av den dåliga bilden av begagnat. Här är det ännu en gång en fråga om inställning då det kan skilja sig organisationer emellan då vissa vill ha nytt medan andra inte bryr sig lika mycket.

Vidare uppkom det ur intervjuerna att del nytillverkare (många gånger även företag med stora miljömål) ibland slänger sina möbler bara för att inte släppa in dem på den begagnade marknaden. Walsh (2011) tog i sin rapport lika så upp att

undanhållande av information från nyproducenter är ett av de marknadsmisslyckanden som bidragit till minskade möjligheter till rekonditionering. Vid intervjun med SKL Kommentus framgick det att det här krävs en utveckling av branschens affärsmodeller för att bidra till en mer cirkulär ekonomi. Då det i nuläget inte finns någon branschstandard för begagnade möbler samt att de affärsmodeller som finns bygger på nytillverkning är det av stor vikt att utveckla detta område vidare.

## Offentlig upphandling för att öka volymerna av rekonditionerade möbler

Som tidigare nämnts kan offentlig upphandling användas som en strategi för att öka volymerna av rekonditionerade möbler. När det gäller MOU är kontorsmöbler en produktkategori som är av stort intresse då kontorsmöbler utgör en stor del av en organisations totala inköp (Parikka-Alhola, 2008). I och med att produktion och bortförskaffande av kontorsmöbler dessutom är sammankopplat med stora miljöeffekter skulle rekonditionering vara ett bra alternativ för att minska dessa effekter. Offentliga organisationer besitter även en väldigt stor köpkraft då de innefattar 16 % av EU:s BNP (Ibid) och har därmed till stor del möjlighet att styra upphandlingen samt vad som ska upphandlas. Offentlig upphandling kan således användas som en strategi för att öka volymerna av rekonditionerade möbler och på så sätt stärka utvecklingen mot en cirkulär ekonomi.

Som uppkom ur intervjuerna med återtillverkarna så utgör offentlig upphandling i dagsläget en liten del av företagets totala försäljning. Om återtillverkarna kan ge en garanti för möblernas innehåll och livslängd, samt säkerställa tillräckligt utbud genom bättre marknadsföring, kan det finnas stor potential för att utöka den offentliga upphandlingen av rekonditionerade kontorsmöbler. Som tidigare nämnt kan det även krävas större beställningar från det offentliga för att leverantörerna ska våga investera. Kommunerna betonar även vikten av samverkan och att en intern kommunikation inom kommunen är en central del av upphandlingen, att det till exempel finns en samverkan mellan miljöavdelningen och upphandlingsavdelningen. Mer tid och resurser för att undersöka hur marknaden ser ut samt hur andra kommuner och offentliga myndigheter har gått tillväga är även essentiellt i samband med implementering av en mer cirkulär strategi. Bruel et al. (2017) poängterar likaså vikten av intern samverkan mellan olika avdelningar. Goda rutiner kan då skapas genom att organisatorer delar med sig av sina erfarenheter, vilket kan vara till stor nytta vid antagandet av cirkulära strategier (Ibid).

I intervjun med inköpscentralen framgick det att det alltid kommer krävas nyproducerade produkter för att det ska finnas en framtida marknad för återtillverkat. För att öka volymerna av rekonditionerade möbler är det därmed

även viktigt att upphandlande myndighet prioriterar kvalitetsprodukter, däribland ekodesignade produkter. En ökad upphandling av rekonditionerade möbler menar Upphandlingsmyndigheten vidare vara en styrningsfråga. Då det står den upphandlande myndigheten fritt att köpa in begagnat och rekonditionerat är det viktigt att det finns en medveten strategi för vad som ska anskaffas samt hur det ska anskaffas. Samtidigt menar SKL Kommentus att det är viktigt att Sveriges inköpscentraler ligger i framkant och ser möjligheterna till nya affärsmodeller samt nya möbleringslösningar. De måste våga vara mer innovativa och utveckla området samt påverka marknaden och styrande politiker för att på så sätt ge signaler samt hjälpa kommunerna att göra bättre affärer och få mer hållbara lösningar.

Slutligen kan offentlig upphandling bidra till ökade volymer av rekonditionerade möbler genom att ge leverantörer och återförsäljare möjlighet att återta inköpta möbler genom att ställa krav i form av särskilda kontraktsvillkor. I längden ger detta offentliga aktörer möjlighet att köpa in möbler till en lägre kostnad istället för att de slängs och det tillverkas nytt. Det handlar alltså om att utveckla de befintliga affärsmodellerna och styra dem mot en mer cirkulär struktur vilken bidrar till att sakta ner, sluta samt begränsa resursflödet (Bocken et al., 2016).

## Metoddiskussion

Enligt Bryman (2011, s 352) anses grundkriterierna *äkthet* och *tillförlitlighet* vara användbara vid bedömning av kvalitativa studier. Äktheten i studien inbegriper bland annat huruvida studien har gett en tillräckligt korrekt bild gällande de olika uppfattningar och åsikter som funnits bland respondenterna (Bryman, 2011, s 357). Respondenterna ställde som sagt olika relation till forskningsfrågorna, vilket beaktades under bearbetningen av det empiriska materialet. Samtliga respondenter gavs samma utrymme att delta, varpå vissa gav mycket utförliga svar medan en del höll sig mer kortfattade. Detta skulle kunna medföra att vissa områden fått ett större utrymme i resultatet beroende på graden av respondentens intresse och engagemang. I vissa fall erhöles av olika anledningar intervju svaren via mejl, det kunde bland annat bero på att respondenten inte hade tid till en personintervju eller telefonintervju. Då det var av stort intresse och till viss del även avgörande för studiens resultat togs beslutet att även motta skriftliga svar. I dessa fall efterfrågades utförliga och välmotiverade svar och det fördes en kontinuerlig kontakt för att utveckla de befintliga svaren, om det var nödvändigt, eller besvara eventuella följdfrågor.

Gällande tillförlitligheten kan studiens trovärdighet enligt Bryman (2011, s 354) bland annat säkerställas genom att det empiriska materialet, som är tänkt att användas i resultatet, rapporteras till respondenterna som varit en del av studien.

Vid varje intervju gjordes en bekräftelse där respondenten fick godkänna sitt deltagande samt att den information som användes i studien var överensstämmande med den information som respondenten angivit. En del av respondenterna önskade även få ta del av studien efter färdigställande, vilket utlovades. I flera fall pekade intervjuerna och litteraturen på samma saker, exempelvis vad gäller den tidigare skepticismen gentemot rekonditionerade produkter. De två intervjugrupperna (de privata och offentliga aktörerna) överlappande även varandra då ett hinder som uppkom av den ena aktören bekräftades av den andra aktören, exempelvis vad gäller upphandlingsprocessen med dess miljö- och kvalitetskrav. Då den tidigare forskningen var relativt begränsad vad gäller upphandling av rekonditionerade möbler kunde även intervjuerna bidra till att fylla eventuella kunskapsluckor.

Bryman (2011, s 355) benämner även överförbarhet som en del av studiens tillförlitlighet, vilket inbegriper i vilken grad resultaten är överförbara till en annan miljö. Studiens resultat anses i hög grad vara överförbara till andra miljöer. Detta då respondenterna inom de olika områdena besitter expertkunskap som har erhållits genom utbildning samt praktisk yrkesverksamhet.

Sammantaget anses metoden vara lämpad för denna typ av studie. Detta då det empiriska materialet har förmedlat en bred kartläggning gällande upphandling av rekonditionerade möbler och dess hållbarhetsfördelar samt hur det kan användas som en strategi för att stärka utvecklingen mot en cirkulär ekonomi.

## Vidare forskning

Då miljö- och kvalitetskraven visade sig vara ett problem i samband med offentlig upphandling av begagnade och rekonditionerade möbler skulle förslag på vidare forskning kunna vara att undersöka möjligheterna för framtagande av miljövarudeklarationer även för begagnade möbler (även andra produkttyper), baserade på ursprungsproduktens innehållsförteckning. Detta skulle eventuellt kunna bidra till att den offentliga upphandlingen av begagnade och rekonditionerade produkter ökar, vilket är av stor vikt för att minska resursbehovet samt de miljöeffekter som följer.

Då de affärsmodeller som förnärvarande finns bygger på nyproduktion skulle ytterligare förslag på vidare forskning vara att undersöka utvecklingen av befintliga affärsmodeller till modeller som är mer anpassade till en cirkulär ekonomi. Även detta skulle bidra till ökade möjligheter för offentlig upphandling av begagnade och rekonditionerade produkter.

## Slutsats

Slöseriet inom privat och offentlig sektor kan minskas genom att rekonditionera kontorsmöbler istället för att slänga dem, vilket bidrar till resursminimering. Rekonditionering kan därmed ses som en ”win win” –lösning som har flera hållbarhetsfördelar både i form av ekonomiska, miljömässiga samt sociala vinster. Då de största miljöeffekterna i en möbels livscykel uppkommer under tillverknings- och avfallshanteringsfasen, snarare än i användningsfasen, finns stora besparingsmöjligheter kopplat till rekonditionering.

Studien har visat på ett antal hinder och möjligheter för att öka volymerna av rekonditionerade kontorsmöbler. De *miljö- och kvalitetskrav* som ställs i samband med upphandlingen visade sig bland annat vara ett hinder då det för närvarande finns ett glapp aktörerna emellan där kommunernas behov inte uppfylls av återtillverkarna. Framtagandet av miljövarudeklarationer för begagnade möbler är en åtgärd som kan användas för att bevisa att de begagnade möblerna lever upp till de krav som ställs av upphandlande myndighet. *Inställningen* till upphandling av rekonditionerade möbler visade sig även vara ett hinder då det tidigare inte upplevts som ett hållbart alternativ. Här krävs bättre marknadsföring från återtillverkarnas sida samt informationsinsatser inom kommunerna för att lyfta fram hållbarhetsfördelarna med rekonditionerade möbler. *Utbudet* av rekonditionerade möbler ansågs enligt kommunerna vara ett hinder i samband med upphandling medan återtillverkarna hävdade att det finns stora mängder att tillgå. Här krävs återigen bättre marknadsföring och spridning från återtillverkarnas sida samt informationsinsatser inom kommunerna för att påtala möjligheterna till upphandling av begagnade möbler. Det offentliga kan även göra insatser genom att göra större beställningar så att leverantörerna vågar investera. Gällande *konkurrenter* och då det inte finns någon branschstandard för rekonditionerade möbler samt att de affärsmodeller som finns bygger på nytillverkning är det av stor vikt att utveckla detta område vidare.

För närvarande utgör offentlig upphandling en liten del av återtillverkarnas totala försäljning. Om aktörerna kan bemästra de identifierade hindren finns stor potential för ökad offentlig upphandling av rekonditionerade kontorsmöbler. Offentliga organisationer har stor möjlighet att styra sina inköp där en viktig förutsättning för rekonditionering är upphandling av kvalitetsmöbler i samband med inköp av nyproducerat. Offentlig upphandling kan således användas som en strategi för att öka volymerna av rekonditionerade möbler och på så sätt även stärka utvecklingen mot en cirkulär ekonomi.





# Tack

Ett stort tack riktas till de personer som på ett eller annat vis varit delaktiga i bidragandet av bland annat inspiration, vägledning samt informationsförmedling, vilket har varit avgörande för utförandet av detta examensarbete. Först och främst vill jag tacka *Carl Dalhammar* som varit min handledare under uppsatsprocessen – tack för den inspiration och vägledning du har givit.

Vidare riktas ett stort tack till samtliga respondenter som bidragit med viktigt svarsunderlag för studiens resultat. Jag vill tacka *John Hultberg, Mattias Johansson, Birgitta Petrusson, Karl-Martin Silfvenius, Ola Sjödin, Caroline Tottie, Victoria Boysen med flera, Åsa Johansson, Georgios Katsikiotis, Peter Liljestrand, Mattias Ljungkvist, Anette Svensson* samt *Emil Synneby* – tack för all information och den tid ni avsatte för att delta i mitt examensarbete.

Slutligen vill jag även tacka min kurskamrat och goda vän *Emma Eckberg* som jag spenderat många timmar med under uppsatsprocessen – tack för ditt trevliga sällskap och alla goda koppar kaffe.

Lund, maj 2017

*Matilda Öhgren*



# Referenser

- Altimiras-Martin, A. (2016). Managing human-induced material use: adding cyclic inter-sectoral flows to Physical Input-Output Tables to analyse the environmental impact of economic activity. *University of Cambridge*.
- Andersen, M.S. (2007). An introductory note on the environmental economics of the circular economy. *Sustainability Science* 2:133–140.
- Bechtel, N., Bojko, R & Völkel, R. (2013). Be in the Loop: Circular Economy & Strategic Sustainable Development. School of Engineering. Blekinge Institute of Technology. Karlskrona, Sweden.
- Bocken, M.P.N., de Pauw, I., Bakker, C. & van der Grinten, B. (2016). Product design and business model strategies for a circular economy. *Journal of Industrial & Production Engineering* 33(5): 308–320.
- Bruel, O., Menuet, O. & Thaler, P-F. (2017). Scaling Up Sustainable Procurement - A New Phase of Expansion Must Begin. White paper based on the 2017 HEC/EcoVadis. Sustainable Procurement Barometer. 7th Edition.
- Bryman A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber (690 s.).
- Çınar, H. (2005). Eco-design and furniture: Environmental impacts of wood-based panels, surface and edge finishes. *Forest Products Journal* 55(11): 27–33.
- Dalhammar, C. & Leire, C. (2017). Långsiktiga effekter av miljöanpassad upphandling. Uppdragsforskningsrapport 2017:5. Konkurrensverket. ISSN-nr 1652–8089.
- Deliberal, J. P., Gonçalves Tondolo, V. A., Camargo, M. E. & da Rosa Portella Tondolo, R. (2016). Environmental Management as a Strategic Capability: A Study on the Furniture Manufacturing Cluster of Southern Brazil. *Brazilian Business Review* (English Edition) 13(4): 118-140.
- Dolinsky, M & Maier, S. (2015). Market-based approach in shift from linear economy towards circular economy supported by game theory analysis. *Creative & Knowledge Society* 5(2): 1–10.
- Fet, A., Skaar, C. & Michelsen, O. (2009). Product category rules and environmental product declarations as tools to promote sustainable products: experiences from a case study of furniture production. *Clean Technologies & Environmental Policy* 11(2): 201-207.
- FN. (2013). *World Population Prospects The 2012 Revision - Highlights and Advance Tables*. Department of Economic and Social Affairs, Population Division. ESA/P/WP. 228.
- Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, M.P.N. & Hultink, J.E. (2016). The Circular Economy – A new sustainability paradigm? *Journal of Cleaner Production* 143: 757–768.

- Guldmann, E. (2016). Best Practice Examples of Circular Business Models. The Danish Environmental Protection Agency. ISBN 978-87-93435-86-5.
- Gutowksi, G.T., Sahni, S., Boustani, A & Graves, S.C. (2011) Remanufacturing and Energy Savings. *Environmental Science & Technology* 45(10): 4540–4547.
- Iritani, D.R., Silva, D.A.L., Saavedra, Y.M.B., Grael, P.F.F. & Ometto, A.R. (2014). Sustainable strategies analysis through Life Cycle Assessment: a case study in a furniture industry. *Journal of Cleaner Production* 96: 308–318.
- Johannesson A och Tufte, P.A., (2003) Introduktion till samhällsvetenskaplig metod, Malmö: Liber (280 s.)
- Klooster, D. & Mercado-Celis, A. (2016). Sustainable Production Networks: Capturing Value for Labour and Nature in a Furniture Production Network in Oaxaca, Mexico. *Regional Studies* 50(11): 1889–1902.
- Konkurrensverket. (2017). *Om offentlig upphandling*.  
[<http://www.konkurrensverket.se/upphandling/om-upphandlingsreglerna/>] Hämtad 2017-02-03.
- Malterud K. (1998). Att kombinera metoder. Kvalitativa metoder i medicinsk forskning. Lund: Studentlitteratur AB (288 s.).
- Michelsen, O. & de Boer, L. (2009). Green procurement in Norway; a survey of practices at the municipal and county level. *Journal of Environmental Management* 91: 160–167.
- Naturvårdsverket. (2010). *Miljöanpassad offentlig upphandling - En fråga om att kunna, vilja och förstå*. Rapport 6326. ISBN 978-91-620-6326-9.
- Naturvårdsverket. (2016). *Lagar och regler om avfall*.  
[<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Avfall/Lagar-och-regler-om-avfall/>] Hämtad 2017-02-24. Senast uppdaterad 2016-12-16.
- Papadopoulos, I., Trigkas, M., Karagouni, G., Papadopoulou, A., Moraiti, V., Tripolitsioti, A. & Platogianni, E. (2016). Market potential and determinants for eco-smart furniture attending consumers of the third age. *Competitiveness Review* 26(5): 559-574.
- Parikka-Alhola, K. (2008). Promoting environmentally sound furniture by green public procurement. *Ecological Economics* 68(1–2): 472–485.
- Rockström, J., Steffen, W., Noone, K., Persson, Å., Chapin, F.S. III, Lambin, E., Lenton, T.M., Scheffer, M., Folke, C., Schellnhuber, H.J., Nykvist, B., De Wit, C.A., Hughes, T., Van der Leeuw, S., Rodhe, H., Sörlin, S., Snyder, P.K., Costanza, R., Svedin, U., Falkenmark, M., Karlberg, L., Corell, R.W., Fabry, V.J., 20, Hansen, J., Walker, B., Liverman, D., Richardson, K., Crutzen, P., & Foley, J. (2009). Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity. *Ecology and Society* 14(2): 32.
- SKL Kommentus Inköpscentral. (2016). *Hållbar upphandling*.  
[<https://www.sklikommentus.se/inkopscentral/om-oss/hallbar-upphandling/>] Hämtad 2017-04-11. Senast uppdaterad 2016-11-21.
- Upphandlingsmyndigheten. (2017a). *Nya lagen om offentlig upphandling (nya LOU)*.  
[<http://www.upphandlingsmyndigheten.se/upphandla/ny-lagstiftning/nya-lagarna---en-overblick/nya-lagen-om-offentlig-upphandling-nya-lou/>] Hämtad 2017-02-03. Senast uppdaterad 2017-01-19.

Upphandlingsmyndigheten. (2017b). *Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för möbler*.

Walsh, B. (2011). Public procurement of remanufactured products. Centre for Remanufacturing and Reuse.

### **Muntliga referenser**

Hultberg, J. (2017). Delägare, Recycling Partner AB. 2017-02-22.

Johansson, M (2017). Ystads kommun, Kansli- och upphandlingschef. 2017-03-09.

Petrusson, B. (2017). Upphandlingschef, Lunds kommun. 2017-03-10.

Silfvenius, KM. (2017). Ägare, Silfvenius & Åhström Kontorsutvecklarna. 2017-03-08.

Sjödin, O. (2017). Delägare, Soeco Kontorsmöbler AB. 2017-02-22.

Tottie, C. (2017). Kategoriansvarig, Förbrukning administration och kontor, SKL Kommentus. 2017-04-11.

### **Elektroniska referenser**

Boysen, V., Löfström, A., Ingvarsson, B., Engman, Persson, S. & Olsen, D. (2017). Upphandlingsenheten, Gymnase- och vuxenutbildningsförvaltningen, Förskoleförvaltningen & Grundskoleförvaltningen, Malmö stad. 2017-03-23.

Johansson, Å. (2017). Controller inköp och upphandling, Flens kommun. 2017-03-21.

Katsikiotis, G. (2017). Enhetschef Serviceenheten, Nacka kommun. 2017-03-29.

Liljestrand, P. (2017). VD, Vican AB. 2017-02-17.

Ljungkvist, M. (2017). Upphandlingsjurist, Kundenheten, Upphandlingsmyndigheten. 2017-04-20.

Svensson, A. (2017). Hållbarhetsenheten, Upphandlingsmyndigheten. 2017-04-25.

Synneby, E. (2017). Delägare, Reкомо AB. 2017-02-27.



# Bilagor

## Bilaga I

### Intervjufrågor

1. Vilka verksamheter bedriver ni?
  - Säljer nya miljöanpassade möbler
  - Säljer begagnade möbler
  - Säljer rekonditionerade/förädlade möbler
  - Hyr ut möbler
2. Säljer ni främst till företag, myndigheter, eller privata kunder?
3. Om ni rekonditionerar/reparerar:
  - Vilka aktiviteter utförs (reparation, tvättning, omklädning)?
  - Gör ni ovanstående på plats, eller kör ni ut/hämtar möblerna själva?
4. Hur länge har ni varit verksamma?
5. Vad var det som inspirerade er att starta er verksamhet med återförsäljning av begagnade kontorsmöbler?
  - Hur ser era planer och visioner för framtiden ut?
6. Hur förvärvar ni möblerna och hur ser ert sortiment ut?
7. Vilka företag ser ni som konkurrenter?
  - Nyttillverkare/ andra återtillverkare?
8. Har ni märkt av ett ökande intresse från kommunala sektorn gällande upphandling av begagnade/återtillverkade möbler?
  - Om inte, varför tror ni att intresset är lågt?
  - Om ja, varför tror ni det är så?
9. Har ni märkt av någon större efterfrågan på senare tid?
  - Tror ni att marknaden för begagnat och rekonditionerat ökar framöver?

10. Har ni någon uppfattning om hur den utländska marknaden ser ut?

11. Vad tror ni krävs för att upphandlingen av begagnade/återtillverkade möbler ska öka i omfattning? För de två första punkterna listas hinder/åtgärder, gradera varje alternativ från 1–5 där 1 är liten och 5 stor.

- Vilka skulle ni säga är de nuvarande hindren för att öka omfattningen i upphandling av begagnade/återtillverkade möbler? Fyll i hindrets storlek resp eventuell kommentar.

Typ av hinder	Hindrets storlek	Kommentar
Tillgången till möbler är inte tillräcklig		
Rekonditioneringsprocessen är tidskrävande		
Skatten på arbete är hög i Sverige		
Priset på nyttillverkade möbler är för lågt		
Organisationer/företag vill ha nyttillverkade möbler		
Konsumenter vill ha nyttillverkade möbler		
Tron att rekonditionerade möbler inte är lika bra som nyttillverkade möbler		
*Ytterligare hinder*		

- Vilka åtgärder kan det offentliga vidta för att öka utbud och efterfrågan på rekonditionerade möbler? Fyll i åtgärdens betydelse resp eventuell kommentar.

Möjlig åtgärd	Betydelse	Kommentar
Bättre avfallshantering; underlätta insamlingsmöjligheterna för återanvändning och rekonditionering		
Införa certifieringssystem på kvalitet för rekonditionerade möbler		
Sänkt skatt på arbete för rekonditionering		
Höjt pris på råmaterial för att		



öka priset på nytillverkade möbler		
Mer ambitiösa mål och användning av upphandling inom den offentliga sektorn för att främja rekonditionerade varor		
<i>*Ytterligare åtgärder*</i>		

- Vilka åtgärder kan ni i branschen vidta för att öka utbud och efterfrågan på rekonditionerade möbler? *Egna förslag.*

12. Hur tror ni branschen ser ut om 10 år?

- Vad baserar ni det på?

## Bilaga II

### Intervjufrågor

1. Har ni några avtal gällande upphandling av begagnade/återtillverkade kontorsmöbler?
  - Om inte, är det något ni har övervägt eller har planer på att skaffa?
  - Vad krävs för att avtal ska komma till, är det en tidskrävande process?
2. Hur stor del av de kontorsmöbler som upphandlas i kommunen är begagnade/återtillverkade? Hur stor del utgör den begagnade upphandlingen gentemot den totala?
  - Hur ser det ut om tio år?
3. Vilka är enligt er fördelarna respektive nackdelarna med att upphandla begagnade/återtillverkade möbler? Tex priset.
  - Fördelar
  - Nackdelar
4. Hur ser inställningen från kommunens sida ut gentemot upphandling av begagnade/återtillverkade kontorsmöbler?
  - Är det något som det behöver arbetas mer med, på vilket sätt i så fall?
5. Det är relativt ovanligt att offentliga aktörer upphandlar återtillverkade möbler. Vilka faktorer tror ni främst begränsar omfattningen av offentlig upphandling av begagnade/återtillverkade möbler i nuläget?
6. Vad tror ni krävs för att den offentliga upphandlingen av begagnade/återtillverkade möbler ska öka framöver?
7. Hur tror ni utvecklingspotentialen för offentlig upphandling av begagnade/återtillverkade möbler ser ut?
8. På vilket sätt och i vilken grad tror ni upphandling (ex av begagnade möbler) kan användas som en strategi för att gynna en cirkulär ekonomi?
9. Vilka hållbarhetskriterier tillämpar ni vid upphandling av nya möbler? Hur tror ni dessa kommer att utvecklas framöver? Tror ni att det kommer att bli ett ökad fokus på hållbarhet/livslängd?

## Bilaga III

### Intervjufrågor

1. Gällande hållbarhetskriterier för nya möbler. Hur ser arbetet med dessa ut i dagsläget och hur ser den framtida utvecklingen ut? Kommer det bli ett ökat fokus på hållbarhet/livslängd?
2. Vilka är det som är drivande (kommuner, Lst) kring miljökriterier i upphandling av möbler.
  - Hur ser de stora möbelleverantörerna/möbeltillverkarna på detta? Är de kritiska till upphandling av återtillverkat?
3. Det är relativt ovanligt att offentliga aktörer upphandlar återtillverkade möbler. Vilka faktorer begränsar enligt er omfattningen av offentlig upphandling av begagnade/återtillverkade möbler i nuläget?
4. Vad krävs för att den offentliga upphandlingen av begagnade/återtillverkade möbler ska öka framöver?
5. Hur ser möjligheterna för att hyra/leasa möbler istället för att köpa inom offentlig sektor?
6. Hur har möjligheterna för att upphandla begagnade möbler förändrats i samband med nya LOU?
7. Hur ser ni på behovet av att utforma förfrågningsunderlaget så att återtillverkade möbler inte utesluts från upphandlingarna?
8. Hur ser möjligheterna för att upprätta hållbarhetskriterier för begagnade möbler ut?
9. Hur ser ni på att beräkna LCC (livscykelkostnad) för återtillverkade möbler?
  - Hur ser ni på de relativt stora möjligheterna att spara pengar genom att köpa återtillverkat?
10. Att köpa in möbler av hög kvalitet är troligen en förutsättning för att det ska finnas återtillverkade möbler, då bara möbler med hög kvalitet lönar sig att återtillverka. Hur ser ni på det allmänna behovet att prioritera kvalitetsprodukter (inte bara möbler) för att det ska finnas en framtida marknad för återtillverkat?
11. Det finns tecken på att vissa möbeltillverkare slänger begagnade möbler i bra skick då de inte vill att andra återtillverkar möblerna. Kan den offentliga sektorn

bidra genom någon form av avtal för att förebygga detta? (t ex säljer vissa kommuner använda datorer till Inrego genom större avtal)



**LUNDS**  
UNIVERSITET

[WWW.CEC.LU.SE](http://WWW.CEC.LU.SE)  
[WWW.LU.SE](http://WWW.LU.SE)

Lunds universitet

Miljövetenskaplig utbildning  
Centrum för miljö- och  
klimatforskning  
Ekologihuset  
223 62 Lund